

Република Северна Македонија
Ј.З.У. Центар за јавно здравје - Скопје

**АНАЛИЗА НА АМБУЛАНТНО-ПОЛИКЛИНИЧКИОТ МОРБИДИТЕТ ВО
2018 ГОДИНА ЗА ПОДРАЧЈЕТО НА ЦЕНТАРОТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ
СКОПЈЕ**

Скопје, мај 2019

Република Северна Македонија
Ј.З.У. Центар за јавно здравје Скопје

[Директор: Prim. d-r spec. Shemsi Musa](#)

**ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ:
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СОЦИЈАЛНА МЕДИЦИНА**

РАКОВОДИТЕЛ:

Прим. д-р сци. Весна Спирова

ИЗГОТВУВАЧИ:

Д-р Анета Јанкоска

Д-р Александар Борозанов

Доц.д-р Валентина Симоновска

ИНФОРМАТИЧКА ОБРАБОТКА:

Дипл. инг. Нијази Абдији
ИНФО СОФТ ИНГ

Содржина

1. Вовед
2. Цел
3. Извори на податоци и методологија на изработка
4. Регистриран морбидитет во амбулантно поликлиничката дејност, ПЗЗ
5. Заклучоци
6. Предизвици
7. Користена литература

1. Вовед

Амбулантната заштита или амбулантната нега е медицинска помош која се обезбедува на амбулантно ниво, вклучувајќи дијагноза, опсервација, консултација, третман, интервенција и услуги за рехабилитација. Оваа грижа може да вклучува напредна медицинска технологија и процедури. Многу медицински истражувања и третмани за акутни и хронични заболувања и превентивна здравствена заштита може да се вршат на амбулантна основа, вклучувајќи и мали хируршки и медицински процедури, повеќето типови на стоматолошки услуги, дерматолошки услуги и многу видови дијагностички процедури. Други видови на услуги за амбулантна нега вклучуваат итни посети, посети за рехабилитација, а во некои случаи телефонски консултации. Услугите на амбулантната нега претставуваат најзначајниот фактор во намалувањето на трошоците за болниците и на ефикасноста на здравствениот систем во повеќето земји, вклучувајќи ги и земјите во развој.

Примарната здравствена заштита (ПЗЗ) е прва и главна точка на контакт на заедницата со здравствениот систем. Станува збор за помагање на луѓето колку што е можно да живеат најздрави живот и кога им е потребна здравствена заштита, да се обезбеди вистинска грижа, во вистинско време, токму во нивните заедници. Силните системи за ПЗЗ можат да го опфатат огромното мнозинство здравствени потреби на луѓето во текот на нивниот живот, да спречуваат и третираат болести, да се справуваат со хроничните здравствени состојби, да доставуваат основни здравствени услуги како што се вакцинирање и репродуктивна, мајчина, новороденечка и детска здравствена заштита. Преку решавање на огромно мнозинство на здравствени потреби на луѓето во текот на целиот живот, ПЗЗ е еден од најевтините ефективни пристапи, кои треба да донесат подобри здравствени резултати и подобрување на квалитетот на услугите, истовремено придонесувајќи за континуирано здравје во текот на животниот век. Здравствените системи изградени на силна примарна здравствена заштита ги поттикнуваат поединците и заедниците, одговараат на секојдневните потреби и ја поттикнуваат довербата во здравствените работници. Во време на криза, силната ПЗЗ ја зголемува еластичноста и овозможува побрз, поефективен одговор. Кога инвестираме во примарна здравствена заштита, градиме основа на ефективен, ефикасен и правичен здравствен систем и го забрзуваме напредокот кон универзална здравствена покриеност. Ова го прави зајакнувањето на ПЗЗ во секоја заедница и земја и морален и стратешки императив.

Декларацијата од 1978 година на Алма-Ата значеше првпат светските лидери да се посветат на приоритетите на примарната здравствена заштита и клучна пресвртница за "Здравје за сите". Направен е извонреден напредок во здравството од 1978 година, благодарейќи на зголемените инвестиции, континуираните истражувања и иновации и неуморни напори на здравствените

работници ширум светот. Искоренета е вариола вера и речиси искоренета детската парализа, намален е товарот на епидемијата на ХИВ/СИДА и драстично се подобруени условите на родилките и бебињата и условите за семејствата да се подигне здраво дете.

Со усвојувањето на Целите за одржлив развој со посебен фокус на универзална здравствена покриеност, постои нов цврст консензус дека секој, насекаде треба да има пристап до квалитетни здравствени услуги без финансиски тешкотии.

Глобалната конференција за примарна здравствена заштита, која се одржа во Астана, Казахстан, на 25 и 26 октомври 2018 година, собра 1200 делегати од повеќе од 120 земји за повторно да се зајакне примарната здравствена заштита. На отворената пленарна седница, делегатите истакнаа почит на револуционерната Декларација од Алма-Ата од 1978 година, која беше прва што ја нагласи важноста на примарната здравствена заштита и стави еднаквост на здравјето на меѓународната агенда.

Пленариумот ги согледа научените лекции во изминатите 40 години и одлучи да се креира движење со Декларацијата од Астана како појдовна точка за зајакнување на примарната здравствена заштита како основа за универзална здравствена покриеност и за постигнување на Целите за одржлив развој. Декларацијата од Астана потоа беше усвоена едногласно од страна на земјите-членки. Тоа ветува активности во 4 клучни области:

- правење смели политички избори за здравјето во сите сектори;
- изградба на одржлива примарна здравствена заштита;
- зајакнување на поединците и заедниците;
- усогласување на поддршката на засегнатите страни со националните политики, стратегии и планови.

Примарната здравствена заштита треба да му овозможи на секое лице, насекаде да го остварува своето фундаментално право на здравјето.

Република Северна Македонија е меѓу првите земји на глобално ниво која се обврза на заложба за примарна здравствена заштита (ПЗЗ) во согласност со Декларацијата од Астана и го продолжи овој процес за време на првиот национален здравствен форум на ПЗЗ, одржан на 13 февруари 2019 година. Целта на форумот беше да се иницира јавна дебата за новата визија на земјата за примарна здравствена заштита како клучен национален приоритет кој има за цел подобрување на севкупната ефикасност на здравствениот систем.

Во нашата земја, по приватизацијата на примарната здравствена заштита и воведувањето на институцијата матичен доктор, овој сегмент на здравствениот систем се развиваше во позитивна насока и напредуваше. Се подобри комуникацијата помеѓу пациентите, докторите и останатиот медицински персонал, се подобри квалитетот на здравствените услуги. Законската регулатива поврзана со водење на медицинската евиденција и документација се почитува и сè повеќе станува дел од професионалниот ангажман на докторите. Водењето на медицинската евиденција и

документација постојано и континуирано се подобрува, особено за новоотворените здравствени капацитети. Исто така, се подобри редовното периодично информирање и доставување на извештаи, кои се основа за сите понатамошни анализи за состојбите во овој дел на здравствениот систем. Затоа регистрираниот морбидитет во примарната здравствена заштита дава целосна слика за здравствената состојба кај целокупната популација на одредено подрачје.

2.Цел

Целта на анализата е да го прикаже морбидитетот утврден во ординациите на примарната здравствена заштита на градот Скопје и Скопскиот регион за 2018 година и компаративно со минатите три години.

Здравствената состојба на населението претставува опис или мерење на здравјето на поединецот, група или вкупната популација за одредено подрачје. Тоа мерење или евалуација се прави со помош на прифатени стандарди и нормативи, со здравствени индикатори. Не постои идеален здравствен индикатор кој ќе биде истовремено еднакво валиден, објективен, сензитивен и специфичен. Затоа се работи со повеќе индикатори од кои утврдениот морбидитет кај целна група е еден од позначајните.

Целта на утврдувањето на морбидитетот во амбулантно-поликлиничката здравствена заштита е:

- чување и унапредување на здравјето на населението
- следење на промените во здравствената состојба
- идентификување на приоритетните здравствени проблеми
- споредба кај различни групи на население
- евалуација на здравствената политика и стратегија на здравствената заштита
- унапредување на менаџирањето во здравството.

3. Извори на податоци и методологија на изработка

Анализата е подготвена врз основа на Националната годишна програма за јавно здравје во Република Македонија за 2019 година и со помош на податоците со кои располага Одделението за социјална медицина на Центарот за јавно здравје Скопје, кои се собираат согласно Законот за евиденциите во областа на здравството, Законот за јавно здравје и Програмата за статистички истражувања на нашата земја.

Користени статистички материјали:

Збирен извештај за утврден морбидитет во дејноста општа медицина (обр.бр.3-01-60) - годишна обработка;

Збирен извештај за утврден морбидитет во дејноста здравствена заштита на деца (обр.бр.3-03-60) - годишна обработка;

Збирен извештај за утврден морбидитет во дејноста здравствена заштита на училишни деца и младиња (обр.бр.3-04-60) - годишна обработка;

Збирен извештај за утврден морбидитет во дејноста здравствена заштита на жени (обр.бр.3-05-60) - годишна обработка;

Збирен извештај за утврден морбидитет во дејноста заштита и лекување на устата и забите (обр.бр.3-09-60) - годишна обработка.

Статистички метод на работа:

Применет е дескриптивен и аналитички метод на работа. Податоците се прикажани табеларно и графички со приказ на состојбите по пол и возрасни групи. Применети се показатели на структура споредбено со претходните три години.

Проценка на населението на градот Скопје и Скопскиот регион во 2018 година

Град				Село				Вкупно			
Возраст	Сé	Мажи	Жени	Возраст	Сé	Мажи	Жени	Возраст	Сé	Мажи	Жени
Вкупно	546908	267490	279418	Вкупно	84275	43270	41005	Вкупно	631183	310760	320423
0-4	31182	16025	15157	0-4	6426	3291	3135	0-4	37608	19316	18292
5-9	33069	17068	16001	5-9	6630	3376	3254	5-9	39699	20444	19255
10-14	34374	17663	16711	10-14	6393	3298	3095	10-14	40767	20961	19806
15-19	37539	19016	18523	15-19	6001	3117	2884	15-19	43540	22133	21407
20-24	40047	20151	19896	20-24	6714	3518	3196	20-24	46761	23669	23092
25-29	40682	20228	20454	25-29	6175	3154	3021	25-29	46857	23382	23475
30-34	40574	20196	20378	30-34	6070	3059	3011	30-34	46644	23255	23389
35-39	40028	19719	20309	35-39	6286	3291	2995	35-39	46314	23010	23304
40-44	39576	19367	20209	40-44	6299	3348	2951	40-44	45875	22715	23160
45-49	40731	19670	21061	45-49	5921	3057	2864	45-49	46652	22727	23925
50-54	40317	19394	20923	50-54	4957	2664	2293	50-54	45274	22058	23216
55-59	31611	15259	16352	55-59	3838	2000	1838	55-59	35449	17259	18190
60-64	28407	13729	14678	60-64	3763	1833	1930	60-64	32170	15562	16608
65-69	25325	11586	13739	65-69	3425	1688	1737	65-69	28750	13274	15476
70-74	18446	7959	10487	70-74	2491	1271	1220	70-74	20937	9230	11707
75-79	13453	5733	7720	75-79	1587	741	846	75-79	15040	6474	8566
80-84	7978	3359	4619	80-84	820	383	437	80-84	8798	3742	5056
85+	3383	1312	2071	85+	454	173	281	85+	3837	1485	2352
Непозната возраст	186	56	130	Непозната возраст	25	8	17	Непозната возраст	211	64	147

Извор: ЦЈЗ - Скопје

Скопскиот регион по пат на проценка вклучува вкупно 631183 жители и има добро разгранета и ефикасно организирана примарна здравствена заштита, достапна за сите жители кои живеат во урбаното и руралното подрачје на Скопскиот регион.

За таа цел функционираат следните здравствени објекти (бројките се однесуваат на ординациите кои имаат донесено извештаи во нашата установа во текот на 2018–та година):

- 240 ординации по општа медицина
- 47 ординации за гинекологија и акушерство
- 240 стоматолошки ординации

- 68 специјалистичко-консултативни ординации
- 38 поликлиники

Овие ординации во најголем дел се сместени (по пат на концесионери) во поликлиниките на Здравствен дом Скопје - Скопје, во Здравствениот дом Железничар, во Здравствен дом Железара, во Студентската поликлиника при Универзитетот Кирил и Методиј и во приватни здравствени објекти.

Во примарната здравствена заштита - ПЗЗ во 2018-та година, во Скопскиот регион, во ординациите по општа медицина работеле вкупно 498 лекари, од кои 111 (22%) се специјалисти. Медицински работници со виша имало 12 и 537 биле со средна подготовка. Бројот на вработени во амбулантно-поликлиничката дејност во ПЗЗ, учествува со индекс од 15,3% во структурата на вкупно вработените во здравствената дејност на Скопскиот регион. Компаративно, во градот Загреб за регистрирани 683.133 корисници на здравствена заштита се грижат 237 лекари специјалисти, 251 доктор на медицина и 427 работници со виша, средна и пониска стручна подготовка (2017 година).

Табела 1. Вработени во ординациите по општа медицина во Скопскиот регион, во 2018 година, според стручната подготовка

Општина	ВКУПНО	Медицински работници										Немедицински работници				
		со висока подготовка					со виша подготовка		со средна подготовка			со ниска спрема	ВКУПНО	психолози	социјални работници	останати
		лекари					од тоа мед. сестри техничари	со средна подготовка								
		ВКУПНО	општа медицина	на спец.	специјалисти	останати		ВКУПНО	од тоа мед. сестри техничари	со ниска спрема						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
Гази Баба	125	62	51	2	9	2	2	61	61							
Горче Петров	72	37	30		7	2	2	31	31							
Карпош	214	82	37	17	28	19	1	112	110							
Кисела Вода	82	41	33		2			39	39							
Центар	77	39	28	1	10	5	2	31	31							
Наир	118	60	46	2	12			58	58							
Шуто Оризари	28	14	13		1			14	14							
Аеродром	118	59	40		19	3	1	55	55							
Бутел	36	16	13	2	1	1	2	17	17							
Сарај	28	13	11		2			15	15							
Арачиново	12	6	6					6	6							
Зелениково	4	2	1		1			2	2							
Илинден	18	9	8		1			9	9							
Петровец	15	7	5		2		1	7	7							
Сопиште	6	3	3		1			2	2							
Студеничани	21	11	7	2	2			10	10							
Нучер Сандево	6	3	3		1			2	2							
Јавно здравство	115	34	2	16	16	14	1	66	66							
Вкупно	1095	498	337	42	111	48	12	537	535	0	0	0	0	0		

Извор: ЦЗ - Скопје

Во ординациите по општа медицина во Скопскиот регион, во 2018 година, се остварени 6066 посети по лекар, а дневниот просек по лекар за 2018-та година изнесувал 25,2 посети. Во однос на користењето на услугите во примарната здравствена заштита меѓу посетите на секој поединец кај

лекар годишно во Загребската жупанија и Скопскиот регион постои однос од 4,5 пати (Загреб - девет посети по лице кај лекар годишно, Скопје две посети).

Во ординациите по гинекологија и акушерство во минатата година работеле 56 специјалисти и 52 останати здравствени работници. Остварени се во просек 2264 посети по лекар или дневен просек по лекар гинеколог од 9,4 посети.

Табела 2. Вработени во ординациите по гинекологија и акушерство во 2018 година во Скопскиот регион според стучната подготовка

Општина	ВКУПНО	Медицински работници									Немедицински работници				
		со висока подготовка					со виша подготовка		со средна подготовка		со ниска спрема	ВКУПНО	психолози	социјални работници	останати
		лекари				останати	ВКУПНО	од тоа мед. сестри техничари	ВКУПНО	од тоа мед. сестри техничари					
		ВКУПНО	општа медицина	на спец.	специјалисти										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Гази Баба	9	4			4			5	3						
Горче Петров															
Карпош	9	5			5			4	3						
Кисела Вода	8	4			4			4							
Центар	62	32			32			28	24						
Чаир	14	7			7	1		6	1						
Шуто Оризари	2	1			1			1	1						
Аеродром	4	2			2	1		1	1						
Бутел															
Сарај	2	1			1			1	1						
Арачиново															
Зелениково															
Илинден															
Петровец															
Сопиште															
Студеничани															
Чучер Сандево															
Вкупно	110	56	0	0	56	2	0	0	50	34	0	0	0	0	

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Во ординациите по педијатрија во текот на 2018-та година во Скопскиот регион биле вработени вкупно 34 лекари. Од нив 79,4 % биле специјалисти, 1 лекар на специјализација и 5 лекари по општа медицина. Остварени се 56,5 посети по лекар на ден.

Табела 3. Вработени во ординациите по педијатрија во Скопскиот регион во 2018 година според стручната подготовка

Општина	ВКУПНО	Медицински работници										Немедицински работници					
		со висока подготовка					со виша подготовка			со средна подготовка		со ниска спрема	ВКУПНО	психолози	социјални работници	останати	
		лекари				останати	ВКУПНО	од тоа мед. сестри техничари	ВКУПНО	од тоа мед. сестри техничари							
		1	2	3	4												
Гази Баба	12	6	4	1	1				6	6							
Бутел	2	2	1						1	1							
Горче Петров	7	2			2				5	5							
Карпош	12	7			7				5	5							
Кисела Вода	5	2			2		1	1	2	2							
Центар	13	6			6	1	1	1	5	5							
Наир	17	5			5				12	10							
Аеродром	10	4			4	2			4	4							
Шуто Оризари	4	2	1		1				2	2							
Вкупно	82	34	5	1	27	3	2	2	40	38	0	0	0	0	0	0	0

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Табела 4. Вработени во ординациите по стоматологија во Скопскиот регион во 2018 година според стручната подготовка

Општина	ВКУПНО	Медицински работници											останати
		со висока подготовка					забари		забни техничари		забни асистенти		
		лекари				останати	ВКУПНО	од тоа со виша спрема	ВКУПНО	од тоа со виша спрема	ВКУПНО	од тоа со средна спрема	
		1	2	3	4								
Гази Баба	74	38	33		5	3			7	1	26	26	
Горче Петров	74	36	29		2	5	2		4		32	32	
Карпош	134	75	61			14	8		6		45	44	
Кисела Вода	89	51	41			10	5		1		32	32	
Центар	545	304	115	1	188	62			52	4	127	127	
Наир	126	65	54			11	8		9		44	44	
Шуто Оризари	10	5	5						1		4	4	
Аеродром	122	64	52			12	9		4	1	45	45	
Бутел	26	14	13	1					1		11	11	
Сарај	9	5	5								4	4	
Арачиново													
Зелениково	2	1	1								1	1	
Илинден	10	5	5								5	5	
Петровец	4	2	2								2	2	
Сопиште	4	2	2				1				1	1	
Студеничани	12	6	6								6	6	
Чучер Сандево													
Јавно здравство	358	184	31	2	151	41			41	2	92	92	
Вкупно	1599	857	455	6	396	139	0	0	126	8	477	476	0

Извор: ЦЈЗ - Скопје

Ординациите по стоматологија биле обезбедени со 857 стоматолози, 455 општи стоматолози, 396 стоматолози специјалисти, 6 стоматолози на специјализација и 603 забни техничари и забни асистенти.

4.Регистриран морбидитет во амбулантно-поликлиничката дејност - резултати и дискусија

Табела 5 и Графикон 1 го прикажува амбулантно-поликлиничкиот морбидитет во дејноста општа медицина по субтотали, по општини. Најчеста по застапеност е групата на болести на циркулаторниот систем со учество од околу 19%, со речиси еднаква дистрибуција по општини. На второ место се респираторните заболувања со застапеност од 17,3%. Следуваат болестите на групата ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања со учество од 10,9% во вкупно регистрираните заболувања и состојби (A00-Z99).

Табела 5. Амбулантно – поликлинички морбидитет во дејноста општа медицина по субтотали, по општини во Скопскиот регион за 2018 година

Општини	2018 Субтотали																			Вкупно	
	A00-B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	O00-O99	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98		Z00-Z99
Аеродром	2359	3482	2039	19552	10276	3497	7248	4422	33257	35043	10205	4993	15089	12649	72	38	6949	3334	262	20390	195156
Бутел	351	402	377	4046	2280	586	918	865	6207	10167	3085	1268	2669	2103	12	10	1762	711	37	4393	42249
Чаир	2289	2107	2385	25667	8564	3856	5650	5207	38158	33822	13102	5591	18276	11336	73	76	10454	2637	221	24082	213553
Центар	2191	4163	1464	20596	8844	3578	5520	3367	32478	25988	9243	3573	11939	10678	17	43	5481	2478	252	15947	167840
Г.Петров	1506	1929	1276	17265	8056	2157	4275	2860	29296	22599	8080	3695	9808	7340	29	53	4712	2072	162	13712	140882
Г.Баба	1463	1800	1294	12707	6979	2044	4576	3048	22135	25259	7851	4654	11542	8844	29	20	5947	2565	229	21181	144167
К.Вода	1569	1708	927	11267	6434	2045	3427	2468	21420	19827	6417	3063	8065	6522	30	29	3456	2213	159	12261	113307
Карпош	1753	2392	1148	13114	5905	2182	4495	3295	24726	24449	6948	3748	9293	8556	15	43	5218	2322	191	17460	137253
Ш.Оризари	389	478	250	5225	3902	742	747	638	10885	6057	2962	1107	4189	1651	6	26	2814	657	86	2447	45258
Сарај	536	347	915	2497	1441	469	927	1210	4673	6662	2366	1374	3703	2082	62	25	2149	783	76	6648	38945
Арачиново	180	137	105	1302	486	241	403	397	2143	2248	892	483	1280	806	12	8	1097	255	17	3081	15573
Петровец	228	260	189	2291	1576	337	608	320	3909	3533	1523	597	2232	1069	19	7	736	390	9	4852	24685
Илинден	330	707	400	5610	2556	928	1178	678	9773	7688	2635	1246	3806	2638	20	15	1865	971	63	2448	45555
Студеничани	484	182	439	2167	1361	363	596	822	4218	4144	1716	853	2257	1142	8	5	903	355	16	2029	24060
Сопиште	145	98	110	1158	534	347	363	143	1944	1072	553	215	826	542	4	7	452	180	21	1041	9755
Чучер Сандево	31	26	16	98	75	25	119	77	280	1137	203	52	247	188	0	0	103	126	19	523	3345
Зелениково	58	166	53	938	493	198	200	102	2652	917	351	141	673	509	5	1	198	150	8	224	8037
Вкупно	15862	20384	13387	145500	69762	23595	41250	29919	248154	230612	78132	36653	116405	78655	413	406	54296	22199	1828	152719	1369620

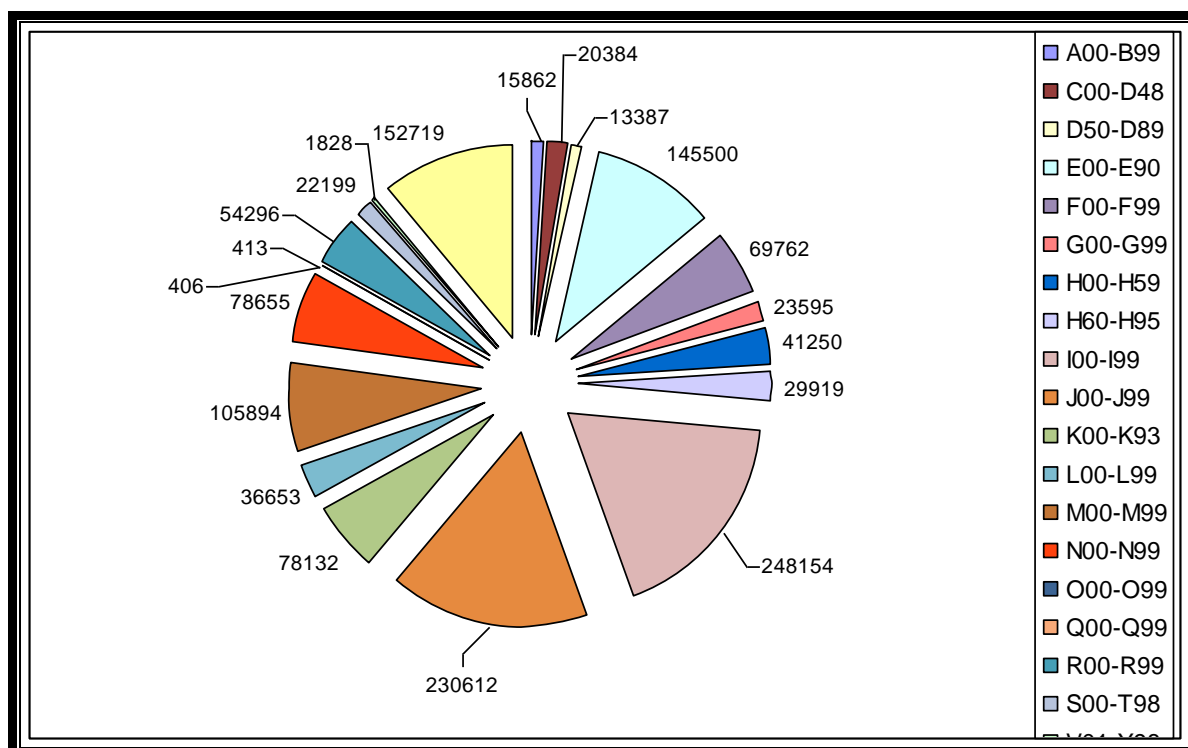
Извор: ЦЈЗ - Скопје

Табела 6: Утврдени заболувања во дејноста општа медицина по субтотали, возраст и пол на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Заболувања и состојби	шифра по МКБ - 10	Вкупно		20-24г.		25-34г.		35-44г.		45-54г.		55-64г.		65-74г.		75+г.	
		м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	538576	791834	6989	9040	53686	84249	74248	120763	83428	145585	104577	166140	113654	166517	75236	99540
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	478312	736761	6448	8044	49487	74332	64189	103856	74545	132625	100856	161149	110394	161307	72393	95448
СУБТОТАЛ - ГЛАВА I	A00-B99	6511	9351	245	318	1438	1726	1414	1837	1055	1630	942	1687	873	1466	544	687
СУБТОТАЛ - ГЛАВА II	C00-D48	7750	12634	64	85	653	1011	778	1910	1087	2606	1807	3095	2049	2800	1312	1127
СУБТОТАЛ - ГЛАВА III	D50-D89	2601	10786	66	297	211	2196	283	2973	299	2106	444	977	618	1190	680	1047
СУБТОТАЛ - ГЛАВА IV	E00-E90	51377	94123	62	252	1393	4199	4398	8663	9280	16432	14855	25750	14482	26760	6907	12067
СУБТОТАЛ - ГЛАВА V	F00-F99	25356	44406	315	289	3109	3735	4548	6773	4694	8770	4731	9573	4532	8303	3427	6963
СУБТОТАЛ - ГЛАВА VI	G00-G99	10268	13327	117	111	976	1097	1120	1412	1073	1839	1691	2018	2440	2922	2851	3928
СУБТОТАЛ - ГЛАВА VII	H00-H59	16471	24779	216	331	1397	2106	1623	2557	2501	4174	3091	5292	4425	6580	3218	3739
СУБТОТАЛ - ГЛАВА VIII	H60-H95	13106	16813	212	264	1607	2356	2091	2828	1916	2859	2476	3195	2839	3250	1965	2061
СУБТОТАЛ - ГЛАВА IX	I00-I99	102510	145644	96	113	1701	2216	5863	7434	14206	20572	26579	37094	32124	46133	21941	32082
СУБТОТАЛ - ГЛАВА X	J00-J99	89193	141419	2649	3130	16654	25788	18393	30141	14967	27486	14996	26233	13519	19410	8015	9231
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XI	K00-K93	31801	46331	518	516	4683	5849	5533	7774	5468	9186	6270	9289	5815	8863	3514	4854
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XII	L00-L99	14303	22350	444	674	2719	4005	2456	4063	2083	3996	2550	4037	2439	3602	1612	1973
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIII	M00-M99	34325	71569	373	385	3596	4550	5682	9121	6296	14413	7530	17895	6983	17023	3865	8182
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIV	N00-N99	40929	37726	261	563	2812	5378	3427	7076	3962	7273	7585	7038	13080	6690	9802	3708
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XV	O00-O99	0	413	0	20	0	291	0	99	0	3	0	0	0	0	0	0
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVII	Q00-Q99	173	233	6	9	43	71	30	57	32	33	36	37	17	17	9	9
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVIII	R00-R99	20074	34222	366	511	3691	6333	4035	7382	3587	7025	3447	5794	2993	4667	1955	2510
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIX	S00-T98	11564	10635	438	176	2804	1425	2515	1756	2039	2222	1826	2145	1166	1631	776	1280
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XX	V01-Y98	1034	794	23	20	201	108	171	122	188	142	177	180	175	170	99	52
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XXI	Z00-Z99	60264	92455	973	1588	7141	14177	14715	23345	13817	20908	9107	12872	8668	11939	5843	7626

Извор: ЦЈЗ - Скопје

Графикон 1. Утврдени заболувања во дејноста општа медицина на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Year	A00-B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	O00-O99	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98	Z00-Z99
2018	15862	20384	13387	145500	69762	23595	41250	29919	248154	230612	78132	36653	105894	78655	413	406	54296	22199	1828	152719

Извор: ЦЈЗ - Скопје

На Табела 6 прикажана е дистрибуцијата на утврдените заболувања во дејноста општа медицина според пол и возраст. Најчеста по застапеност е групата на болести на циркулаторниот систем со преминација на женскиот пол во возрасната група од 65-74 години (46133). На второ место се респираторните заболувања во возрасната група од 35-44 години кај женскиот пол. Следуваат болестите на групата ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања со преминација на женскиот пол во возрасната група од 65-74 години.

Табела 7. Процентуално учество на најчести заболувања во групата болести на циркулаторниот систем во дејноста општа медицина на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Ред. Број	Заболувања и состојби	шифра по МКБ - 10	Проценти	Вкупно м+ж	Вкупно		20-24г.		25-34г.		35-44г.		45-54г.		55-64г.		65-74г.		75+г.	
					м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
1	2	3	%		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100,00	1330410	538576	791834	6989	9040	53686	84249	74248	120763	83428	145585	104577	166140	113654	166517	75236	99540
	Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	91,33	1215073	478312	736761	6448	8044	49487	74332	64189	103856	74545	132625	100856	161149	110394	161307	72393	95448
145	Акутна ревматична треска	I00-I02	0.03	392	150	242	0	0	5	7	15	26	16	44	37	62	50	74	27	29
146	Хронична ревматична срцева болест	I05-I09	0.01	116	37	79	0	0	3	0	0	4	6	10	4	10	16	34	8	21
147	Есенцијална (примарна) хипертензија	I10	14,27	189854	73623	116231	34	36	941	894	4031	5222	10654	16963	19347	31315	23431	37499	15185	24302
148	Други хипертензивни болести	I11-I15	0.05	653	279	374	0	0	10	2	29	20	36	34	70	87	81	123	53	108
149	Акутен миокарден инфаркт	I21-I22	0.11	1413	1058	355	0	0	2	0	68	9	227	54	410	85	228	137	123	70
150	Други исхемични болести на срцето	I20,I23-I25	0.85	11260	7003	4257	4	2	50	40	331	159	1067	506	2157	1123	2129	1467	1265	960
151	Пулмонална емболија	I26	0.02	260	127	133	0	0	8	17	19	23	26	15	31	25	28	37	15	16
	Заболување на спроводливоста и кардијални аритмии	I44-I49	0.84	11209	4732	6477	16	15	148	306	255	597	416	722	894	1073	1561	1905	1442	1859
152	Срцева слабост	I50	0.24	3189	1501	1688	0	1	4	5	46	29	115	117	320	274	490	587	526	675
154	Други срцеви болести	I27-I43,I51-I52	0.38	5048	2426	2622	1	6	38	50	90	64	226	143	452	400	712	724	907	1235
155	Интракранијално крвање	I60-I62	0.03	340	198	142	0	0	4	13	8	6	45	17	64	33	54	47	23	26
156	Церебрален инфаркт	I63	0.18	2388	1399	989	1	0	3	12	36	19	119	103	431	160	476	330	333	365
	Шлог, неозначен како хеморагичен или инфаркт	I64	0.04	500	276	224	0	0	0	0	2	0	34	18	60	39	86	64	94	103
158	Други цереброваскуларни болести	I65-I69	0.33	4376	2454	1922	0	0	14	7	52	40	180	176	703	370	846	653	659	676
159	Атеросклероза	I70	0.10	1307	879	428	0	0	1	3	28	8	97	46	221	108	337	146	195	117
160	Други периферни васкуларни болести	I73	0.13	1759	763	996	2	0	22	58	30	76	87	140	184	222	254	291	184	209
161	Артериска емболија и тромбоза	I74	0.01	145	99	46	0	0	2	2	3	5	13	11	21	6	42	15	18	7
	други болести на артерии, артериоли и капилари	I71-I72,I77-I79	0.07	926	581	345	4	7	15	28	34	33	77	53	145	61	207	91	99	72
162	Флебит, тромбофлебит, венска емболија и тромбоза	I80-I82	0.40	5269	1979	3290	1	3	82	184	245	289	259	497	449	739	525	928	418	650
164	Варикозни вени на долните екстремитети	I83	0.27	3635	1179	2456	7	8	86	213	156	343	178	458	272	486	297	589	183	359
165	Хемороиди	I84	0.15	1989	1064	925	15	19	177	162	274	176	225	178	175	186	134	145	64	59
166	Други болести на циркулаторниот систем	I85-I99	0.16	2126	703	1423	11	16	86	213	111	286	103	267	132	230	140	247	120	164
	СУБТОТАЛ - ГЛАВА IX	I00-I99	18,65	248154	102510	145644	96	113	1701	2216	5863	7434	14206	20572	26579	37094	32124	46133	21941	32082

Извор: ЦЈЗ – Скопје

На Табела 7 утврдено е дека во вкупно утврдените заболувања најчесто заболување е категоријата есенцијална хипертензија со учество од 14,2%, со речиси двојна преминација кај жените. Следат исхемичните заболувања на срцето со застапеност од околу 1%. На трето место се заболувањата на спроводливоста и кардијалните аритмии во дејноста општа медицина.

Табела 8. Процентуално учество на најчести заболувања од групата на респираторните заболувања во дејноста општа медицина на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Ред. Број	Заболувања и состојби	шифра по МКБ - 10	Проценти	Вкупно м+ж	Вкупно		20-24г.		25-34г.		35-44г.		45-54г.		55-64г.		65-74г.		75+г.	
					м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
1	2	3			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100,00	1330410	538576	791834	6989	9040	53686	84249	74248	120763	83428	145585	104577	166140	113654	166517	75236	99540
	Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	91,33	1215073	478312	736761	6448	8044	49487	74332	64189	103856	74545	132625	100856	161149	110394	161307	72393	95448
167	Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	6.35	84473	33938	50535	1369	1622	7598	11600	8055	12078	6078	9561	4976	8051	3922	5385	1940	2238
168	Акутен ларингит и трахеит	J04	1.39	18534	6524	12010	151	226	1230	2238	1425	2799	1152	2407	1095	2167	1004	1533	467	640
169	Други акутни горнореспираторни инфекции	J00-J01,J05-J06	2.26	30030	11217	18813	522	610	2646	4515	2824	4556	1953	3620	1618	2960	1123	1834	531	718
170	Инфлуенца	J10-J11	0.12	1609	682	927	31	21	165	181	174	241	134	217	91	158	56	80	31	29
171	Пневмонија	J12-J18	0.31	4167	1839	2328	25	27	211	269	246	368	283	382	368	501	381	439	325	342
172	Акутен бронхит и акутен бронхолит	J20-J21	2.37	31524	11493	20031	215	236	1807	3092	2321	4054	1966	4096	2157	4065	1824	2929	1203	1559
173	Хроничен синусит	J32	0.34	4482	1724	2768	46	44	417	456	397	633	309	623	264	556	211	369	80	87
174	Други болести на носот и на назалните синуси	J30-J31,J33-J34	1.24	16438	6243	10195	188	216	1500	2000	1468	2435	992	2167	891	1801	809	1203	395	373
175	Хронична болест на тонзилите и аденоидите	J35	0.05	712	323	389	29	17	96	113	89	102	45	70	24	42	29	33	11	12
176	Други болести на горно респираторниот тракт	J36-J39	0.06	796	336	460	7	6	47	53	60	107	56	115	61	105	63	55	42	19
	Бронхит, емфизем и други хронични опструктивни пулмонални болести	J40-J44	2.21	29391	11887	17504	30	44	474	665	855	1767	1502	3116	2823	4605	3533	4551	2670	2756
178	Астма	J45-J46	0.33	4425	1323	3102	26	37	261	374	248	593	216	680	268	725	209	508	95	185
179	Бронхоекстазија	J47	0.02	245	102	143	0	0	4	2	5	6	6	10	28	38	23	47	36	40
180	Пневмококноза	J60-J64	0.00	15	13	2	0	0	4	0	3	0	3	1	2	0	1	1	0	0
181	Пневмококноза придружена со туберкулоза	J65	0.00	2	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
182	Други болести на респираторниот систем	J22,J66-J99	0.28	3759	1549	2210	10	24	194	230	223	401	272	420	330	459	331	443	189	233
	СУБТОТАЛ - ГЛАВА X	J00-J99	17,33	230612	89193	141419	2649	3130	16654	25788	18393	30141	14967	27486	14996	26233	13519	19410	8015	9231

Извор: ЦЈЗ – Скопје

На Табела 8 претставени се поделните респираторни заболувања. Од оваа табела се гледа дека на второ место во вкупниот морбидитет се болестите на респираторниот систем со учество од 17,3%, со најголем регистриран број на заболувања кај категоријата акутен фарингит и тонзилит застапени со 6,3% во вкупната утврдена патологија на возрастното население. По нив следат акутниот бронхит и бронхиолит со 2,4%. На трето место се други акутни горнореспираторни инфекции со учество од 2,2%.

Табела 9. Процентуално учество на најчести заболувања во групата на ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања во дејноста општа медицина на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Ред. Број	Заболувања и состојби	шифра по МКБ - 10	Проценти	Вкупно м+ж	Вкупно															
					20-24г.		25-34г.		35-44г.		45-54г.		55-64г.		65-74г.		75+г.			
1	2	3		4	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж		
	Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-Z98, Z00-Z99	100,00	1330410	538576	791834	6989	9040	53686	84249	74248	120763	83428	145585	104577	166140	113654	166517	75236	99540
	Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	91,33	1215073	478312	736761	6448	8044	49487	74332	64189	103856	74545	132625	100856	161149	110394	161307	72393	95448
103	Тиреоидни заболувања поврзани со дефицит на јод	E00-E02	0,20	2629	288	2341	7	20	33	397	52	537	68	546	53	400	56	322	19	119
104	Тиреотоксикоза	E05	1,54	20427	2306	18121	5	23	272	2081	372	3497	453	4188	462	3875	491	3298	251	1159
105	Други заболувања на тиреоидеата	E03-E04, E06- E07	0,56	7407	834	6573	26	145	75	676	108	1235	145	1511	183	1410	194	1178	103	418
106	Дијабетес мелитус	E10-, E11-, E12-, E13-, E14-	4,47	58523	25481	34042	13	11	346	360	1432	1435	4204	4454	8003	9923	7810	11817	3673	6042
107	Малнутриција	E40, E46	0,02	222	85	137	0	0	0	0	4	2	8	17	23	24	30	53	20	41
108	Дефицит на витамин А	E50	0,00	3	1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
109	Дефицит на други витамини	E56	0,04	478	98	380	2	9	13	61	19	58	16	79	17	94	18	61	13	18
110	Секвени на малнутриција и други нутритивни дефицити	E64	0,00	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
111	Здебеленост	E66	0,04	531	123	408	4	11	25	111	29	89	20	60	27	76	12	52	6	9
112	Намалување на волуменот	E66	0,02	210	71	139	0	0	4	3	9	3	10	11	11	40	26	59	11	23
113	Други ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања	E15-E38, E58, E63, E68, E67- E83, E88, E87- E90	4,06	54068	22089	31980	5	33	624	510	2372	1807	4356	5566	6076	9908	5845	9918	2811	4238
	СУБТОТАЛ - ГЛАВА IV	E00-E90	10,94	145500	51377	94123	62	252	1393	4199	4398	8663	9280	16432	14855	25750	14482	26760	6907	12067

Извор: ЦЈЗ - Скопје

Групата ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања со поделни категории на болести е прикажана на Табела 9. Најчесто утврдено заболување е шеќерната болест со застапеност од 4,5%. По неа следат други ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања со учество од 4,1%, и тиреотоксикозата како трето најзастапено заболување со 1,5%.

Општата стапка на морбидитет кај возрастното население за 2018 година изнесува 2588,8‰ што означува дека на 1000 жители утврдени се 2589 заболувања во текот на истата година во Скопскиот регион. Компаративно, општата стапка на морбидитет кај возрастното население од 1951,9‰ за периодот 2013 година до 2018 година (2588,8‰) се зголемила за 24,6%.

Во градот Белград во 2017 година општата стапка на морбидитет била 1644/1000 жители постари од 19 години. Три водечки групи на болести (не сметајќи ја групата фактори што влијаат за здравствениот статус и контактот со здравствената служба) изнесувале 60,7% од вкупниот морбидитет на населението:

1. Болести на кардиоваскуларен систем 301/1000 жители над 19 години,
Центар за јавно здравје Скопје

2. Болести на системот за дишење 271,2/1000 жители над 19 години,
3. Мускулно-скелетни и болести на сврзното ткиво 173,4/1000 жители над 19 години.

Во Загреб, во дејноста општа медицина биле утврдени следните најчести групи на болести за 2017 година:

1. Болести на системот за дишење со удел од 17,3%
2. Мускулно-скелетни и болести на сврзното ткиво 11,4%
3. Болести на кардиоваскуларен систем со удел од 10,5%.

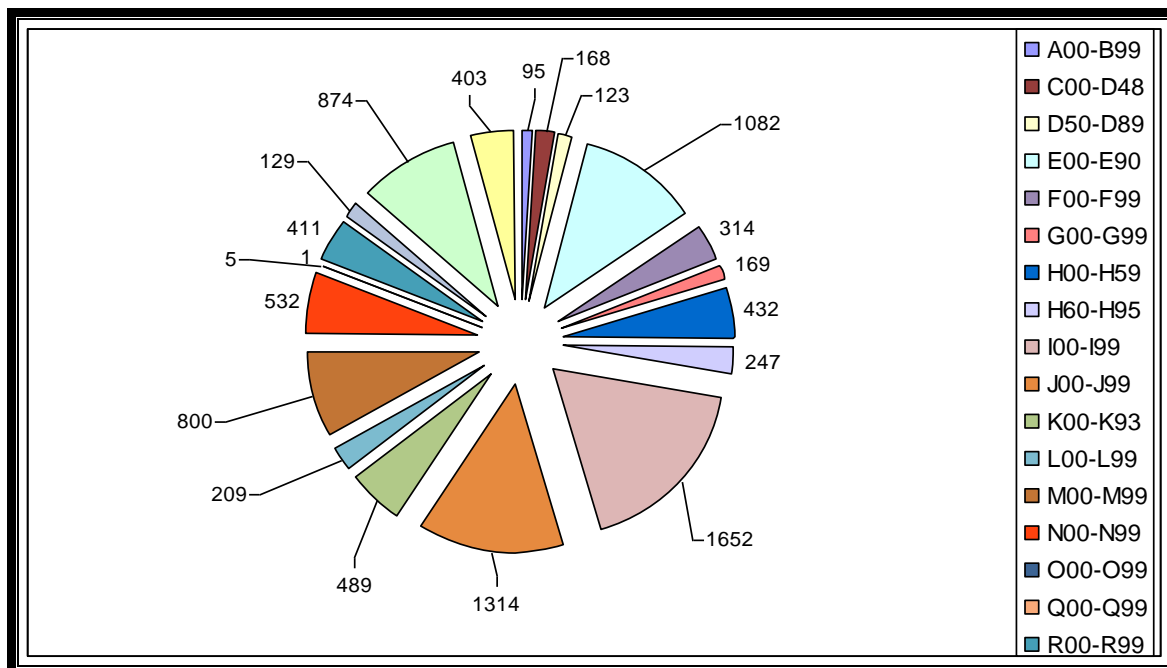
Табела 10. Амбулантно – поликлинички морбидитет во дејноста медицина на труд по субтотали, по општини во Скопскиот регион за 2018 година

Субтотали/Општини	Чаир	Центар	Г.Баба	К.Вода	Карпош	ВКУПНО
A00-B99	59	36	0	0	0	95
C00-D48	47	121	0	0	0	168
D50-D89	74	49	0	0	0	123
E00-E90	385	697	0	0	0	1082
F00-F99	131	183	0	0	0	314
G00-G99	75	94	0	0	0	169
H00-H59	152	280	0	0	0	432
H60-H95	119	128	0	0	0	247
I00-I99	446	1206	0	0	0	1652
J00-J99	402	912	0	0	0	1314
K00-K93	195	294	0	0	0	489
L00-L99	74	135	0	0	0	209
M00-M99	346	454	0	0	0	800
N00-N99	153	379	0	0	0	532
O00-O99	0	1	0	0	0	1
Q00-Q99	0	5	0	0	0	5
R00-R99	348	63	0	0	0	411
S00-T98	64	65	0	0	0	129
V01-Y98	784	90	0	0	0	874
Z00-Z99	304	99	0	0	0	403

Извор: ЦЈЗ - Скопје

Табела 10 и Графикон 2 го прикажува амбулантно-поликлиничкиот морбидитет во дејноста медицина на труд по субтотали, по општини. Најчеста по застапеност е групата на болести на циркулаторниот систем со учество од 1652 пациенти. На второ место се респираторните заболувања со 1314 болни. Следуваат болестите на групата ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања со учество од 1082 пациенти во вкупно регистрираните заболувања и состојби (A00-Z99).

Графикон 2. Утврдени заболувања во дејноста медицина на труд на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Извор: ЦЈЗ - Скопје

	A00-B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	O00-O99	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98	Z00-Z99
2018	95	168	123	1082	314	169	432	247	1652	1314	489	209	800	532	1	5	411	129	874	403

Извор: ЦЈЗ - Скопје

Заболувањата регистрирани во дејноста медицина на труд, поради идентичната структура и дистрибуција како во дејноста општа медицина (поради малиот број на ординации кои и онака функционираат како општи) претставуваат дополнување на морбидитетот регистриран во дејноста општа медицина.

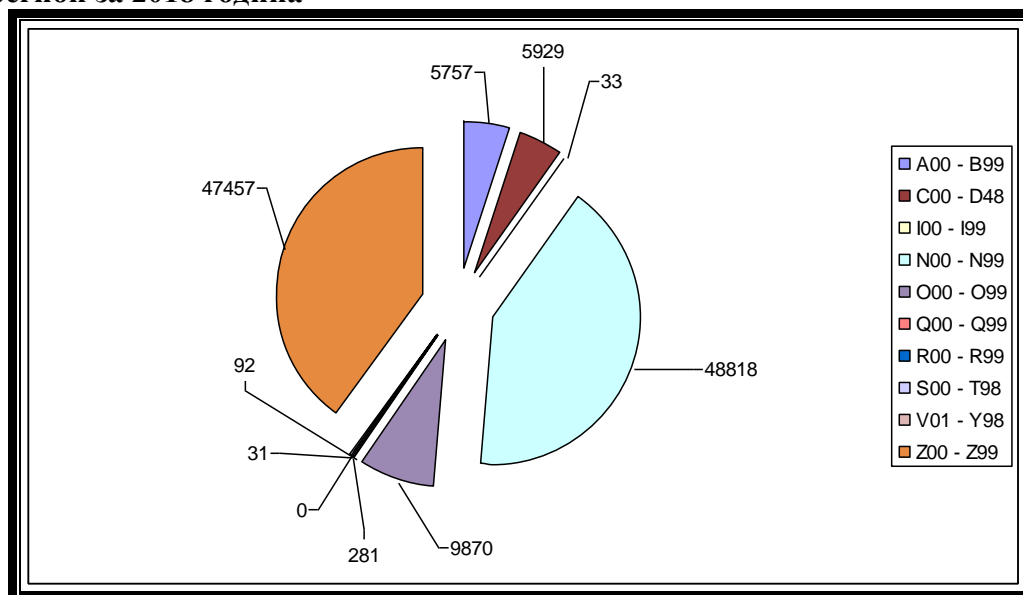
На Табела 11 и Графикон 3 прикажан е амбулантно-поликлиничкиот морбидитет во дејноста здравствена заштита на жените по субтотали, по општини. На прво место по застапеност се болестите на генитоуринарниот систем со учество во вкупниот морбидитет (A00-Z99) од 41,2% и тоа со најголем број на утврдени болести во општина Центар и Чаир. На второ место се болестите на бременост, породување и пуерпериум со учество од 8,3% во 2018 година (8,5% 2017 година). По нив следува групата на неоплазми со удел од 5%.

Табела 11. Амбулантно – поликлинички морбидитет во дејноста на здравствена заштита на жените по субтотали, по општини во Скопскиот регион за 2018 година

Општини	2018											Вкупно
	Субтотали											
	A00 - B99	C00 - D48	I00 - I99	N00 - N99	O00 - O99	Q00 - Q99	R00 - R99	S00 - T98	V01 - Y98	Z00 - Z99		
Аеродром	939	168	0	347	264	0	5	0	0	690	2413	
Чаир	2556	587	18	7996	1616	1	45	1	0	6984	19804	
Центар	1269	3161	4	24143	5485	67	83	3	0	28161	62376	
Ѓ.Петров	480	698	8	3340	1035	16	88	26	0	4197	9888	
Г.Баба	78	513	0	4852	623	4	22	1	0	2440	8533	
К.Вода	105	400	0	3968	348	0	18	0	0	1220	6059	
Карпош	328	389	3	3798	474	4	3	0	0	3507	8506	
Сарај	2	13	0	374	25	0	17	0	0	258	689	
Вкупно	5757	5929	33	48818	9870	92	281	31	0	47457	118268	

Извор: ЦЈЗ - Скопје

Графикон 3. Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на жените на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Извор: ЦЈЗ - Скопје

	A00 - B99	C00 - D48	I00 - I99	N00 - N99	O00 - O99	Q00 - Q99	R00 - R99	S00 - T98	V01 - Y98	Z00 - Z99
2018	5757	5929	33	48818	9870	92	281	31	0	47457

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Табела 12. Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на жените по субтотали, возраст на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Заболувања - состојби	шифра по МКБ - 10	Вкупно	Возрасни групи								
			до 14	15-24	25-34	35-44	45-49	50-54	55-64	65-74	75>
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	119953	200	14806	45310	30302	10416	6272	7104	4477	1066
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	71952	118	7663	23601	19744	7611	4457	4786	3157	815
СУБТОТАЛ - ГЛАВА I	A00 - B99	5913	6	785	2702	1285	441	230	268	177	19
СУБТОТАЛ - ГЛАВА II	C00 - D48	5991	6	172	781	1817	1248	758	706	428	75
СУБТОТАЛ - ГЛАВА IX	I00 - I99	45	0	14	18	7	2	0	1	3	0
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIV	N00 - N99	49532	95	5227	13679	14270	5833	3445	3746	2523	714
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XV	O00 - O99	9993	7	1380	6295	2259	52	0	0	0	0
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVII	Q00 - Q99	92	0	23	49	20	0	0	0	0	0
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVIII	R00 - R99	352	4	55	70	79	33	22	59	23	7
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIX	S00 - T98	34	0	7	7	7	2	2	6	3	0
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XX	V01 - Y98	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XXI	Z00 - Z99	48001	82	7143	21709	10558	2805	1815	2318	1320	251

Извор: ЦЈЗ - Скопје

На Табела 12. прикажана е дистрибуцијата на утврдените заболувања во дејноста здравствена заштита на жени според возраст. Најчеста по застапеност е групата на болести на генитоуринарен систем, најбројна во возрасната група од 35-44 години (14270). Болестите на бременост, породување и пуерпериум се на второ место и најчесто се регистрирани во возрасната група од 25-34 години. Следува групата на неоплазми, најзастапена на возраст од 35-44 години и инфективни болести во возрасната група од 25-34 години.

Поединечните заболувања со процентуален удел на застапеност се прикажани на Табела 13. Утврдено е дека во вкупно регистрираните заболувања најбројно заболување е - друго воспаление на вагината и вулвата со учество од 10,4% во вкупниот број. Потоа следи - нарушување на менстуацијата со 7,38%, а на трето место се менопаузални и други перименопаузални заболувања со учество од 3,31%, идентично како и минатата година.

Најбројно поединечно заболување од групата на болести на бременост, породување и пуерпериум е - други компликации на бременоста и породувањето претставени на Табела 14.

Од групата на неоплазми најчесто поединечно заболување е лејомиом на утерус во возрасна група од 35-44 години; по неа следи бенигна неоплазма на овариум и на трето место е малигна неоплазма на дојка. На Табела 15. регистрирани се најчестите поодделни заболувања од групата на инфективни болести кај жените. На прво место се наоѓа кандидијазната инфекција (4,5%), по неа следи урогенитална трихомонијазна инфекција (0,13%) во вкупно утврдените заболувања кај жените, а со минимално учество од 0,09% се - други по сексуален пат пренесени болести неklasифицирани на друго место. Најзасегнатата возрасна група за овие заболувања е возраста од 25-34 години.

Табела 13. Процентуално учество на најчести заболувања во дејноста здравствена заштита на жените на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година, група на болести на генитоуринарен систем

Заболувања - состојби	шифра по МКБ - 10	Проценти	Вкупно	Возрасни групи									
				до 14	15-24	25-34	35-44	45-49	50-54	55-64	65-74	75 +	
2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-Z99	100,00	119953	200	14806	45310	30302	10416	6272	7104	4477	1066	
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	59,98	71952	118	7663	23601	19744	7611	4457	4786	3157	815	
Бубрежна инсуфициенција	N17-N19	0,01	11	0	1	1	2	2	3	2	0	0	
Цистит	N30	1,94	2323	5	261	521	467	227	192	324	248	78	
Други болести на уринарниот систем	N00-N16,N20-N29, N31-N39	0,40	483	1	6	27	54	41	58	121	120	55	
Бенигна мамарна дисплазија	N60	0,53	635	0	25	73	173	134	79	102	47	2	
Воспалителни заболувања на дојката	N61	0,12	140	0	9	47	45	15	11	10	3	0	
Хипертрофија на дојката	N62	0,00	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	
Неозначен тумор на дојката	N63	0,06	77	0	4	5	29	14	6	15	4	0	
Други заболувања на дојката	N64	0,39	468	0	48	182	147	31	30	22	7	1	
Салпингит и оофорит	N70	1,24	1493	5	150	486	511	166	74	68	30	3	
Воспалителна болест на утерусот, освен на цервиксот	N71	0,02	26	0	2	7	12	5	0	0	0	0	
Воспалителна болест на цервиксот на утерусот	N72	3,21	3847	0	569	1350	1098	397	167	144	110	12	
Болести на Бартолиниевата жлезда	N75	0,10	125	0	21	33	42	6	9	9	5	0	
Друго воспаление на вагината и вулвата	N76	10,47	12561	17	1656	4137	3539	1132	708	773	477	122	
Други воспалителни болести на женските карлични органи	N73-N74,N77	0,35	423	0	47	158	128	37	16	25	9	3	
Ендометриоза	N80	0,23	275	0	20	124	101	16	9	4	1	0	
Женски генитален пролапс	N81	1,03	1237	0	1	11	57	46	97	350	433	242	
Фистули на женскиот генитален тракт	N82	0,02	19	0	1	3	3	5	1	2	3	1	
Невоспалителни заболувања на овариумот, јајцеводот и широкиот лигамент	N83	1,15	1383	3	187	323	415	222	87	76	54	16	
Полип на женскиот генитален тракт	N84	1,25	1505	0	26	267	538	268	149	158	78	21	
Други невоспалителни заболувања на утерусот исклучувајќи го цервиксот	N85	0,64	773	0	15	40	99	83	100	224	181	31	
Ерозија и ектопија на цервиксот на утерусот	N86	2,47	2960	5	303	1074	1070	289	124	71	23	1	
Дисплазија на цервиксот на утерусот	N87	1,52	1819	2	140	658	646	185	80	60	43	5	
Леукоплакија на цервиксот на утерусот	N88.0	0,23	279	0	21	88	107	39	15	8	0	1	
Други невоспалителни заболувања на цервиксот на утерусот, вагината, вулвата и перинеумот	N88-N90	0,13	151	1	8	30	51	20	11	20	3	7	
Нарушување на менструацијата	N91-N92	7,38	8858	45	1304	2401	3022	1550	536	0	0	0	
Менопаузални и други перименопаузални заболувања	N95	3,31	3971	0	4	35	300	855	871	1151	643	112	
Женски инферилитет	N97	2,72	3258	2	293	1484	1479	0	0	0	0	0	
Други заболувања на генитоуринарниот систем	N93-N94,N96, N98-N99	0,36	429	9	105	114	132	48	12	7	1	1	
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIV	N00 - N99	41,29	49532	95	5227	13679	14270	5833	3445	3746	2523	714	

Извор: ЦЈЗ - Скопје

Табела 14. Процентуално учество на најчести заболувања во дејноста здравствена заштита на жените на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година, група на болести на бременост, породување и пуерпериум

Заболувања - состојби	шифра по МКБ - 10	Проценти	Вкупно	Возрасни групи								
				до 14	15-24	25-34	35-44	45-49	50-54	55-64	65-74	75 +
2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100,00	119953	200	14806	45310	30302	10416	6272	7104	4477	1066
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	59,98	71952	118	7663	23601	19744	7611	4457	4786	3157	815
Ектопична бременост	000	0,06	69	0	3	39	26	1	0	0	0	0
Хидатидна мола	001	0,01	16	0	7	5	4	0	0	0	0	0
Спонтан абортус	003	0,24	293	0	27	186	80	0	0	0	0	0
Медицински абортус	004	0,11	135	0	25	56	53	1	0	0	0	0
Други бремености што завршуваат со абортус	002,005-008	0,41	493	1	59	263	166	4	0	0	0	0
Еклампсија	015	0,01	15	0	1	10	4	0	0	0	0	0
Едем, протеинурија и хипертензивни заболувања при бременост, породување и пуерпериум	010-014,016	0,12	140	0	11	85	43	1	0	0	0	0
Прекумерно повраќање при бременост	021	0,15	185	0	50	117	17	1	0	0	0	0
Венски компликации во бременоста	022	0,09	113	0	9	74	30	0	0	0	0	0
Инфекции на генитоуринарниот тракт во бременоста	023	0,55	659	4	198	366	91	0	0	0	0	0
Плацента превија, предвремено одлепување на плацентата и предпородилно крварење	044-046	0,01	15	0	0	10	5	0	0	0	0	0
Друга грижа за мајката во врска со фетусот и амнионска празнина и можни породилни проблеми	030-043,047-048	1,47	1762	0	180	1148	419	15	0	0	0	0
Попречно раѓање	064-066	0,02	27	0	3	17	7	0	0	0	0	0
Постпартусно крварење	072	0,06	72	0	6	54	12	0	0	0	0	0
Единечно спонтано породување	080	1,47	1766	1	271	1169	324	1	0	0	0	0
Други компликации на бременоста и породувањето	020,024-029, 060-063,067-071, 073-075,081-084	3,35	4021	1	482	2577	935	26	0	0	0	0
Пуерперална сепса	085	0,00	4	0	0	2	1	1	0	0	0	0
Компликации поврзани главно со пуерпериумот и други акушерски состојби неklasифицирани на друго место	086-099	0,17	208	0	48	117	42	1	0	0	0	0
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XV	000 - 099	8,33	9993	7	1380	6295	2259	52	0	0	0	0

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Табела 15: Процентуално учество на најчести заболувања во дејноста здравствена заштита на жените на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година, група на неоплазми

Заболувања - состојби	шифра по МКБ - 10	Проценти	Вкупно	Возрасни групи								
				до 14	15-24	25-34	35-44	45-49	50-54	55-64	65-74	75 +
2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100,00	119953	200	14806	45310	30302	10416	6272	7104	4477	1066
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	59,98	71952	118	7663	23601	19744	7611	4457	4786	3157	815
Туберкулоза на генитоуринарниот систем	A18.1+	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Конгенитален сифилис	A50	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ран сифилис	A51	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Друг сифилис	A52-A53	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Гонококна инфекција	A54	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хламидски лимфогранулом (венеричен)	A55	0,05	63	0	4	25	26	5	2	1	0	0
Други по сексуален пат пренесени хламидски болести	A56	0,03	34	0	8	16	6	2	1	0	1	0
Шанкرويد (улкус моле)	A57	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ингинален гранулом	A58	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Урогенитална трихомонијаза	A59.0	0,13	155	0	24	64	46	10	7	3	1	0
Аногенитална херпес вирусна инфекција	A60	0,03	35	0	6	14	11	1	1	0	2	0
Други по сексуален пат пренесени болести неklasифицирани на друго место	A63-A64	0,09	106	0	20	41	25	8	5	5	2	0
Рубеола	B06	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Болести од вирусот на имунодефициенција (HIV)	B20-B24	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Кандидијаза	B37	4,53	5432	6	708	2515	1143	410	212	252	167	19
Други инфективни и паразитарни болести	A00-A49,A68-A71, A74,A75,A77-B05, B07-B19,B25-B36, B38-B99 (bez B26.0)	0,07	88	0	15	27	28	5	2	7	4	0
СУБТОТАЛ - ГЛАВА I	A00 - B99	4,93	5913	6	785	2702	1285	441	230	268	177	19

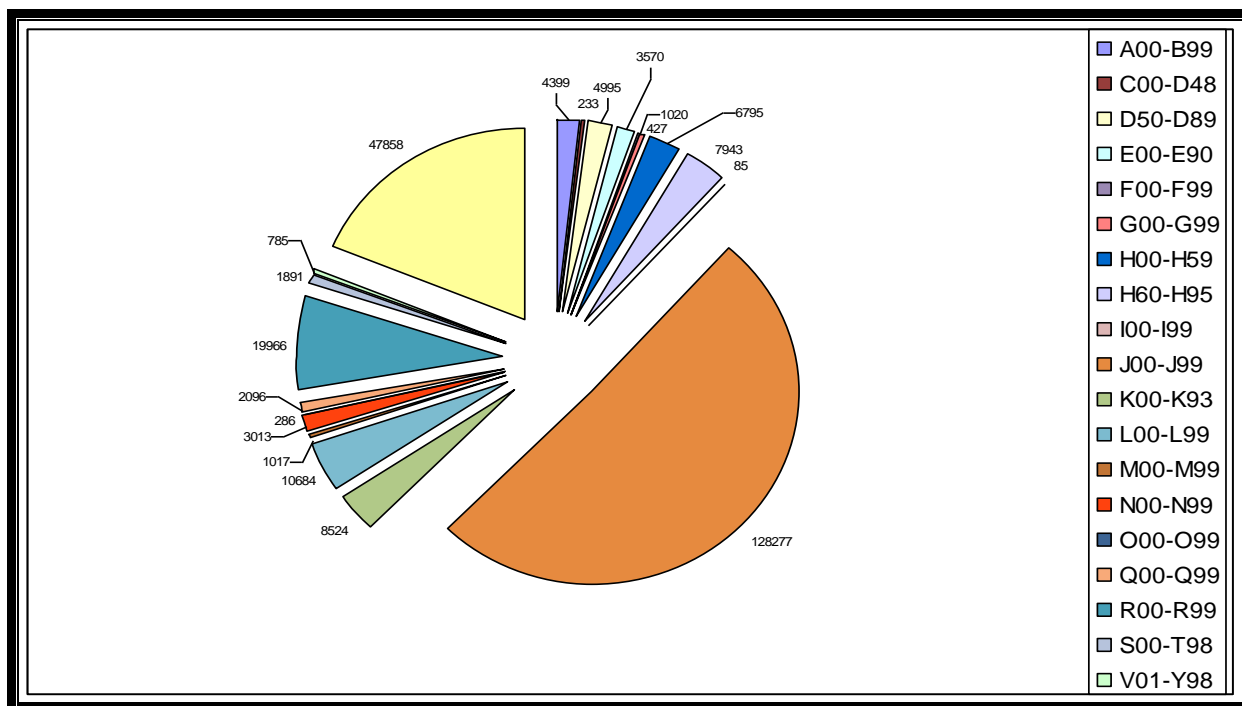
Извор: ЦЈЗ - Скопје

Табела 16. Амбулантно – поликлинички морбидитет во дејноста здравствена заштита на деца, по субтотали, по општини во Скопскиот регион за 2018 година

Општини	2018																			Вкупно	
	Субтотали																				
	A00 - B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H99	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	P00-P96	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	U01-Y98	Z00-Z99		
Аеродром	810	15	315	450	100	37	548	856	6	14184	606	872	115	318	16	146	1483	149	43	4653	25722
Бутел	125	12	154	13	31	13	363	109	1	4436	211	313	11	52	5	35	341	63	8	2148	8444
Чаир	650	56	1674	625	137	99	969	1321	26	22721	1869	2110	139	653	82	399	5664	315	129	10513	50151
Центар	421	9	253	228	180	70	718	896	9	14719	513	1139	88	348	20	168	2757	205	89	7798	30628
Г.Петров	250	36	782	669	114	55	861	641	6	14261	1025	1234	184	365	30	409	1438	200	48	4130	26738
Г.Баба	506	21	397	265	129	22	676	818	8	12999	900	971	122	275	18	251	2447	193	144	3275	24437
К.Вода	309	22	193	235	90	35	968	715	11	12373	1327	1058	36	324	16	122	1248	204	145	4571	24002
Карлош	419	29	317	440	159	42	806	1311	7	14300	937	1199	232	332	81	412	2548	219	80	6699	30569
Ш.Оризари	130	2	25	27	6	1	100	270	0	5313	241	300	7	40	1	30	208	49	3	912	7665
Сарај	150	9	230	118	30	5	122	200	4	2844	321	306	31	87	7	37	551	82	9	779	5922
Арачиново	42	4	60	45	2	14	44	93	1	1433	143	145	13	28	4	24	479	54	3	394	3025
Петровец	28	1	21	13	10	6	53	29	0	952	86	104	2	19	0	10	223	21	1	242	1821
Илинден	113	12	72	171	7	2	219	100	3	2632	125	361	13	55	4	29	353	69	58	578	4976
Студеничани	428	5	490	248	23	23	316	557	3	4245	192	504	5	91	0	14	187	60	23	1024	8438
Сопиште	18	0	12	12	0	3	5	13	0	306	14	23	1	11	2	1	22	4	2	72	521
Чучер Сандево	0	0	0	0	0	0	15	11	0	419	6	37	0	7	0	0	2	0	0	17	514
Зелениково	0	0	0	11	2	0	12	3	0	140	8	8	18	8	0	9	15	4	0	53	291
Вкупно	4399	233	4995	3570	1020	427	6795	7943	85	128277	8524	10684	1017	3013	286	2096	19966	1891	785	47858	253864

Извор: ЦЈЗ - Скопје

Графикон 4: Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на деца на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Извор: ЦЈЗ - Скопје

	A00-B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	O00-O99	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98	Z00-Z99
2018	4399	233	4995	3570	1020	427	6795	7943	85	128277	8524	10684	1017	3013	286	2096	19966	1891	785	47858

Извор: ЦЈЗ - Скопје

На Табела 16. и Графикон 4. прикажан е амбулантно-поликлиничкиот морбидитет кај деца од 0-6 години. Во сите општини на Скопскиот регион доминантни се респираторните заболувања (околу 50% од вкупно регистрираните заболувања и состојби A00-Z99). Најголем број на регистрирани болни деца од респираторни болести има во општина Чаир.

Табела 17. Вкупно утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на деца по субтотали, возраст и пол на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Заболувања и состојби	Шифра по МКВ - 10	Вкупно		до 2 мес.		од 3 - 5 мес.		од 6 - 11 м.		од 1 - 2 год.		од 3 - 4 год.		од 5 - 6 год.	
		м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	134555	118524	6347	5436	6880	6492	15028	13682	45238	38182	34284	30898	26778	23834
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	109570	95651	3378	2722	4480	4101	11392	10338	38101	31922	29767	26618	22452	19950
СУБТОТАЛ - ГЛАВА I	A00 - B99	2236	2163	83	95	102	104	261	260	785	685	544	580	461	439
СУБТОТАЛ - ГЛАВА II	C00-D48	107	126	9	15	9	14	10	27	33	32	21	21	25	17
СУБТОТАЛ - ГЛАВА III	D50-D89	2729	2266	194	151	182	160	611	505	1220	959	339	327	183	164
СУБТОТАЛ - ГЛАВА IV	E00-E90	1879	1691	279	225	288	259	389	373	656	542	162	160	105	132
СУБТОТАЛ - ГЛАВА V	F00-F99	682	338	2	2	1	1	4	7	73	30	254	113	348	185
СУБТОТАЛ - ГЛАВА VI	G00-G99	265	162	3	3	7	3	11	14	81	37	76	58	87	47
СУБТОТАЛ - ГЛАВА VII	H00-H59	3730	3065	172	127	170	181	430	351	1371	1088	887	784	700	534
СУБТОТАЛ - ГЛАВА VIII	H60-H95	4174	3769	116	123	178	168	503	400	1357	1108	1132	1139	888	831
СУБТОТАЛ - ГЛАВА IX	I00-I99	49	36	4	8	0	0	2	1	14	2	15	11	14	14
СУБТОТАЛ - ГЛАВА X	J00-J99	68463	59814	1438	1152	2439	2235	6646	6071	23545	20017	19778	17514	14617	12825
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XI	K00-K93	4565	3959	131	77	189	168	570	488	1839	1560	1103	962	733	704
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XII	L00-L99	5565	5119	255	231	302	254	535	578	1908	1681	1463	1342	1102	1033
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIII	M00-M99	566	451	14	10	6	8	15	16	139	104	172	124	220	189
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIV	N00-N99	1492	1521	80	18	57	16	130	57	472	325	425	575	328	530
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVI	P00-P96	176	110	176	110	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVII	Q00-Q99	1230	866	176	186	141	154	189	137	357	195	199	109	168	85
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVIII	R00-R99	10555	9411	240	186	400	367	1033	1009	3876	3258	2864	2594	2142	1997
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIX	S00-T98	1107	784	6	3	9	9	53	44	375	299	333	205	331	224
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XX	V01-Y98	426	359	2	2	3	9	18	20	137	106	156	118	110	104
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XXI	Z00-Z99	24985	22873	2969	2714	2400	2391	3636	3344	7137	6260	4517	4280	4326	3884

Извор: ЦЈЗ - Скопје

На Табела 17. прикажана е дистрибуцијата на утврдените заболувања во дејноста здравствена заштита на деца според пол и возраст. Најчеста по застапеност е групата на болести на респираторниот систем со преминација на машкиот пол во возрасната група од 1-2 години (23545). На второ место се болестите на кожата и поткожното ткиво во возрасната група од 1-2 години кај машкиот пол. Следуваат болестите на дигестивниот систем со преминација на машкиот пол во возрасната група од 1-2 години.

На Табела 18. утврдено е дека во вкупно утврдените заболувања најчесто поединечно заболување е категоријата акутен фарингит и тонзилит со учество од 24,8%, со преминација кај машките деца. Второ по ред заболување кај респираторните болести е акутниот бронхит и бронхиолит со најзасегната возрасна група од 1-2 години, со застапеност од околу 8,1%. Третото место им припаѓа на други акутни горно респираторни инфекции со удел од 4%.

На Табела 19. утврдено е дека во групата на болести на кожата и поткожното ткиво најчесто заболување е категоријата дерматит и егзем со учество од 3%, со најзасегната возрасна група од 1-2 години. Следат уртикарија (0,55%) и инфекции на кожата и поткожното ткиво со застапеност од околу 0,52%.

Најбројно поединечно заболување од групата на болести на дигестивниот систем Табела 20. е категоријата - други болести на цревата и перитонеумот со учество од 1,85%, најзастапена во возраста од 1-2 години. Следат - други болести на езофагусот, желудникот и дуоденумот со минимална застапеност.

Табела 18. Процентуално учество на најчести заболувања во дејноста здравствена заштита на деца на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година, група на болести на респираторниот систем

Заболувања и состојби	Шифра по МКВ - 10	Проценти	Вкупно	Вкупно													
				п н о		до 2 мес.		од 3 - 5 мес.		од 6 - 11 м.		од 1 - 2 год.		од 3 - 4 год.		од 5 - 6 год.	
2	3		м+ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100	253079	134555	118524	6347	5436	6880	6492	15028	13682	45238	38182	34284	30898	26778	23834
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	81,09	205221	109570	95651	3378	2722	4480	4101	11392	10338	38101	31922	29767	26618	22452	19950
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	24,84	62867	33240	29627	570	389	899	852	2712	2507	10979	9480	10118	9033	7962	7366
Акутен ларингит и трахеит	J04	4,00	10118	5631	4487	50	34	117	90	417	448	2028	1568	1785	1398	1234	949
Други акутни горнореспираторни инфекции	J00-J01, J05-J06	10,50	26570	13836	12734	554	520	804	795	1789	1738	4904	4447	3487	3247	2298	1987
Инфлуенца	J10-J11	0,01	37	20	17	1	2	2	1	3	2	6	6	1	3	7	3
Пневмонија	J12-J18	1,13	2862	1507	1355	38	37	81	61	196	158	587	534	362	378	243	187
Акутен бронхит и акутен бронхиолит	J20-J21	8,15	20627	11199	9428	215	158	496	410	1412	1144	4315	3455	2961	2679	1800	1582
Хроничен синусит	J32	0,01	33	23	10	0	0	0	0	1	0	3	2	11	7	8	1
Други болести на носот и на назалните синуси	J30-J31, J33-J34	0,82	2067	1132	935	0	0	5	4	26	15	251	228	410	341	440	347
Хронична болест на тонзилите и аденоидите	J35	0,50	1254	760	494	0	1	0	0	2	3	137	87	326	218	295	185
Други болести на горниот респираторен тракт	J36-J39	0,06	144	85	59	0	0	0	0	1	0	11	15	16	28	57	16
Бронхит, емфизем и други други хронични опструктивни пулмонални болести	J40-J44	0,45	1128	699	429	4	2	12	5	47	19	209	132	228	125	199	146
Астма	J45-J46	0,07	183	123	60	1	0	0	0	0	0	17	5	46	27	59	28
Бронхиектазија	J47	0,00	7	5	2	0	0	0	0	0	0	2	1	2	1	1	0
Други болести на респираторниот систем	J22, J60-J99	0,15	380	203	177	5	9	23	17	40	37	96	57	25	29	14	28
СУБТОТАЛ - ГЛАВА X	J00-J99	50,69	128277	68463	59814	1438	1152	2439	2235	6646	6071	23545	20017	19778	17514	14617	12825

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Табела 19. Процентуално учество на најчести заболувања во дејноста здравствена заштита на деца на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година, болести на кожата и поткожното ткиво

Заболувања и состојби	Шифра по МКВ - 10	Проценти	Вкупно	Вкупно													
				п н о		до 2 мес.		од 3 - 5 мес.		од 6 - 11 м.		од 1 - 2 год.		од 3 - 4 год.		од 5 - 6 год.	
2	3		м+ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100	253079	134555	118524	6347	5436	6880	6492	15028	13682	45238	38182	34284	30898	26778	23834
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	81,09	205221	109570	95651	3378	2722	4480	4101	11392	10338	38101	31922	29767	26618	22452	19950
Инфекции на кожата и поткожното ткиво	L00-L08	0,52	1314	761	553	41	30	18	20	44	30	247	157	237	175	174	141
Дерматит и егзем	L20-L30	3,01	7615	3877	3738	198	186	259	216	430	463	1347	1269	943	913	700	691
Псориаза	K40	0,05	122	67	55	0	3	1	3	5	14	33	10	12	19	16	6
Уртикарија	L50	0,55	1387	746	641	11	9	20	14	51	64	247	207	235	200	182	147
Аболувања на кожните додатоци	L60-L75	0,07	169	76	93	2	3	3	1	5	6	28	31	24	25	14	27
Други заболувања на кожата и поткожното ткиво	L10-L19, L31-L39, L41-L49, L51-L59, L80-L99	0,03	77	38	39	3	0	1	0	0	1	6	7	12	10	16	21
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XII	L00-L99	4,22	10684	5565	5119	255	231	302	254	535	578	1908	1681	1463	1342	1102	1033

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Табела 20: Процентуално учество на најчести поединечни заболувања во дејноста здравствена заштита на деца на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година, група на болести на дигестивниот систем

Заболувања и состојби	Шифра по МКВ - 10	Проценти	Вкупно м+ж	Вкупно																
				м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	
2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17				
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100	253079	134555	118524	6347	5436	6880	6492	15028	13682	45238	38182	34284	30898	26778	23834			
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	81,09	205221	109570	95651	3378	2722	4480	4101	11392	10338	38101	31922	29767	26618	22452	19950			
Дентален карлес	K02	0,02	46	17	29	0	0	0	0	0	0	0	2	6	12	11	15			
Други заболувања на забите и потпорните структури	K00-K01,K03-K08	0,17	434	242	192	2	0	22	13	71	68	88	64	26	29	33	18			
Други болести на усната празнина, слунковните жлезди и на вилиците	K09-K14	0,53	1337	687	650	22	13	20	22	57	58	336	297	165	173	87	87			
Гастричен и дуоденален улкус	K25-K27	0,01	21	16	5	0	0	0	0	3	1	1	1	6	1	6	2			
Други болести на езофагусот, желудникот и дуоденумот	K20-K23,K28-K31	0,60	1515	809	706	11	11	37	30	92	87	340	310	200	147	129	121			
Болести на апендиксот	K35-K38	0,01	22	11	11	0	0	0	0	0	0	4	0	2	5	5	6			
Ингинална хернија	K40	0,11	281	205	76	29	8	8	8	28	6	65	15	54	21	21	18			
Друга хернија	K41-K46	0,04	97	54	43	12	7	4	4	3	6	14	15	10	4	11	7			
Сhron - ова болест и улцеративен колит	K50-K51	0,00	5	2	3	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1			
Паралитичен илеус и цревна опструкција без хернија	K56	0,00	9	6	3	1	1	0	0	1	0	2	1	2	1	0	0			
Други болести на цревата и перитонеумот	K52-K55,K57-K67	1,85	4674	2462	2212	52	34	95	88	311	258	971	848	617	562	416	422			
Акутен панкреатит и други болести на панкреасот	K85-K86	0,00	11	5	6	0	2	0	1	0	2	1	1	3	0	1	0			
Други болести на дигестивниот систем	K71-K77, K80-K83, K87-K93	0,03	72	49	23	2	1	3	2	4	2	16	5	11	6	13	7			
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XI	K00-K93	3,37	8524	4565	3959	131	77	189	168	570	488	1839	1560	1103	962	733	704			

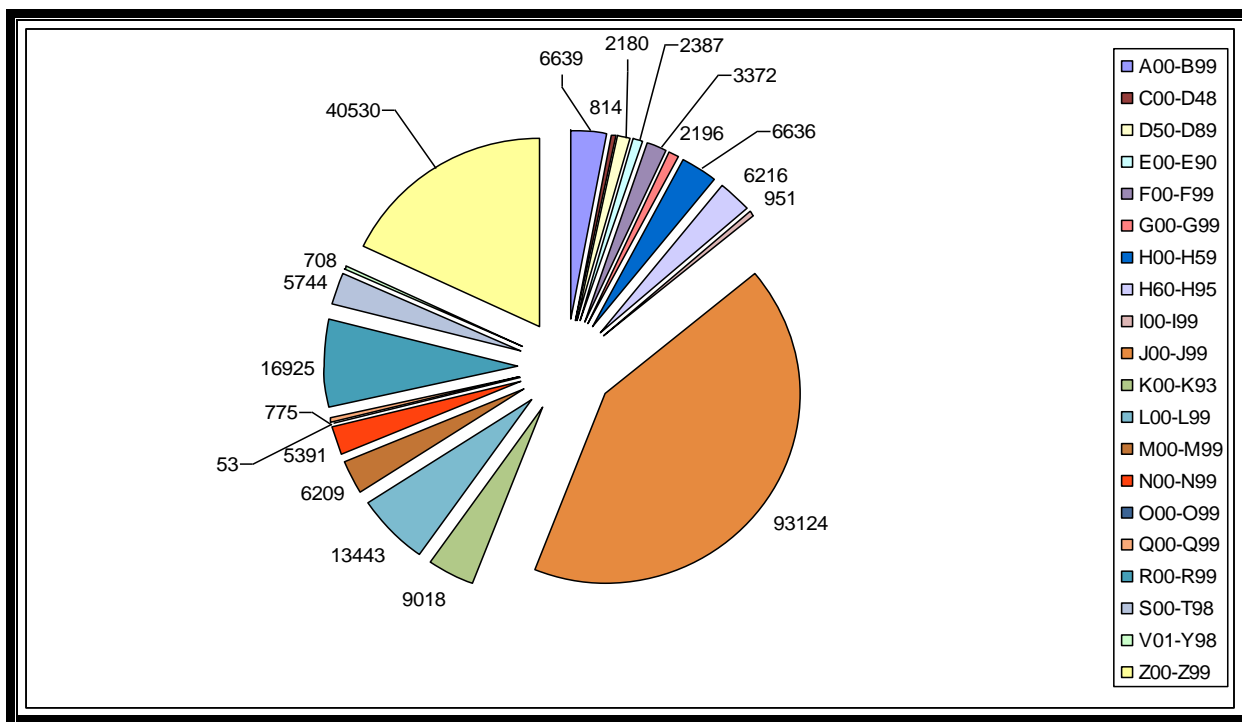
Извор: ЦЈЗ – Скопје

Табела 21. Амбулантно – поликлинички морбидитет во дејноста здравствена заштита на училишни деца и младина по субтотали, по општини во Скопскиот регион за 2018 година

Општини	2018																			Вкупно	
	Субтотали																				
	A00-B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	O00-O99	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98		Z00-Z99
Аеродром	848	90	151	289	399	221	710	626	90	10525	946	1336	759	585	2	124	1465	577	53	4240	24036
Бутел	89	22	59	83	138	120	197	185	32	4905	507	559	248	256	1	28	533	258	14	2102	10336
Чаир	1127	114	378	518	487	422	974	1012	175	14901	1303	2070	1102	1027	13	162	3962	876	101	8447	39171
Центар	844	62	114	238	337	207	508	528	50	7365	432	1023	470	302	1	54	1210	407	105	3896	18153
Г.Петров	630	87	276	277	424	229	840	628	122	10136	1048	1344	739	540	3	94	1625	579	31	4031	23683
Г.Баба	490	98	269	241	396	173	855	859	141	11433	1201	1933	765	727	5	78	2290	816	136	4273	27179
К.Вода	442	43	129	172	307	149	606	434	56	6755	716	894	293	423	2	81	1080	437	82	2707	15808
Карлош	919	125	214	252	355	211	845	611	95	9192	784	1246	733	473	2	56	1614	561	69	3997	22354
Ш.Оризари	164	19	17	32	44	22	111	118	12	3504	214	452	111	119	0	10	346	146	7	1080	6528
Сарај	271	47	182	51	163	81	242	309	44	3283	359	795	276	228	13	34	651	287	34	1732	9082
Арачиново	68	14	26	28	57	92	93	111	24	1365	180	267	78	113	4	14	409	140	15	783	3881
Петровец	49	12	25	26	10	49	77	42	6	1401	222	165	52	62	1	3	298	101	1	662	3264
Илинден	144	42	40	120	136	86	165	141	36	3053	429	498	171	161	2	13	593	246	15	930	7021
Студеничани	451	17	281	34	63	72	314	539	51	3696	489	660	314	257	3	10	619	212	31	1143	9256
Сопиште	52	10	9	17	17	28	54	48	11	542	67	83	33	44	1	9	92	44	4	225	1390
Чучер Сандево	27	1	2	1	6	5	18	8	5	686	57	52	25	16	0	0	61	33	1	196	1200
Зелениково	24	11	8	8	33	29	27	17	1	382	64	66	40	58	0	5	77	24	9	86	969
Вкупно	6639	814	2180	2387	3372	2196	6636	6216	951	93124	9018	13443	6209	5391	53	775	16925	5744	708	40530	223311

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Графикон 5. Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на училишни деца и млада на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Извор: ЦЈЗ – Скопје

	A00-B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	O00-O99	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98	Z00-Z99
2018	6639	814	2180	2387	3372	2196	6636	6216	951	93124	9018	13443	6209	5391	53	775	16925	5744	708	40530

Извор: ЦЈЗ – Скопје

На Табела 21 и Графикон 5 прикажан е амбулантно-поликлиничкиот морбидитет кај училишни деца и млада. Во сите општини на Скопскиот регион доминантни се респираторните заболувања (околу 50% од вкупно регистрираните заболувања и состојби A00-Z99). Најголем број на регистрирани болни деца од респираторни болести има во општина Чаир (14901) и Гази Баба (11433).

Табела 22. Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на училишни деца и младина по субтотали, возраст и пол на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Заболувања и состојби	шифра по МКБ - 10	Вкупно		до 7 г.		7 - 9 г.		10 - 14 г.		15 - 19 г.		20 - 24 г.	
		м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	109406	113197	0	0	29131	26101	37082	34266	27073	30116	16120	22714
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	88783	93290	0	0	23224	21393	28892	27593	22769	25436	13898	18868
СУБТОТАЛ - ГЛАВА I	A00-B99	3258	3381	0	0	920	847	1051	1083	821	894	466	557
СУБТОТАЛ - ГЛАВА II	C00-D48	350	464	0	0	40	26	84	127	99	125	127	186
СУБТОТАЛ - ГЛАВА III	D50-D89	622	1558	0	0	188	150	229	314	122	548	83	546
СУБТОТАЛ - ГЛАВА IV	E00-E90	792	1595	0	0	130	176	281	309	218	420	163	690
СУБТОТАЛ - ГЛАВА V	F00-F99	1890	1482	0	0	331	184	450	303	493	361	616	634
СУБТОТАЛ - ГЛАВА VI	G00-G99	1127	1069	0	0	227	137	267	353	319	312	314	267
СУБТОТАЛ - ГЛАВА VII	H00-H59	2911	3725	0	0	730	746	957	1149	726	1082	498	748
СУБТОТАЛ - ГЛАВА VIII	H60-H95	2841	3375	0	0	839	883	927	1047	615	804	460	641
СУБТОТАЛ - ГЛАВА IX	I00-I99	470	481	0	0	18	16	52	51	144	151	256	263
СУБТОТАЛ - ГЛАВА X	J00-J99	47162	45962	0	0	14043	12608	16341	14866	11429	11614	5349	6874
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XI	K00-K93	4460	4558	0	0	761	717	1222	1127	1514	1520	963	1194
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XII	L00-L99	5900	7543	0	0	1220	1363	1570	1817	1759	2365	1351	1998
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIII	M00-M99	2985	3224	0	0	399	389	958	1038	775	857	853	940
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIV	N00-N99	1713	3678	0	0	356	603	379	690	416	1099	562	1286
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XV	O00-O99	0	53	0	0	0	0	0	0	0	4	0	49
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVII	Q00-Q99	515	260	0	0	189	79	210	103	74	54	42	24
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVIII	R00-R99	7993	8932	0	0	2293	2143	2694	2542	2082	2665	924	1582
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIX	S00-T98	3794	1950	0	0	540	326	1220	674	1163	561	871	389
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XX	V01-Y98	352	356	0	0	93	101	132	110	74	98	53	47
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XXI	Z00-Z99	20623	19907	0	0	5907	4708	8190	6673	4304	4680	2222	3846

Извор: ЦЈЗ – Скопје

На **Табела 22.** прикажана е дистрибуцијата на утврдените заболувања во дејноста здравствена заштита на училишни деца и младина, според пол и возраст. Најчеста по застапеност е групата на болести на респираторниот систем, со преминација на машкиот пол во возрасната група од 10-14 години (16341). На второ место стојат болестите на кожата и поткожното ткиво (13443 вкупно), а на трето место се болестите на дигестивниот систем, најчести во возрасната група од 15-19 години кај женскиот пол (1520).

На **Табела 23.** утврдено е дека во групата на болести на респираторниот систем најчесто заболување е категоријата акутен фарингит и акутен тонзилит со учество од 23,1%, со најзасегната возрасна група од 10-14 години, повеќе кај машките деца. Следуваат - други акутни горнореспираторни инфекции (6,63%) и акутен бронхит и акутен бронхиолит со застапеност од 3,98%, најчесто застапен на возраст од 7-9 години.

На **Табела 24.** утврдено е дека во групата на болести на кожата и поткожното ткиво најчесто заболување е категоријата дерматит и егзем со учество од 2,84%, со најзасегната возрасна група од 10-14 години. Следат инфекциите на кожата и поткожното ткиво со застапеност од околу 0,73% и утрикарија со 0,70%.

Табела 23: Процентуално учество на најчести заболувања во дејноста здравствена заштита на училишни деца и младина на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година, група на болести на респираторниот систем

Заболувања и состојби	шифра по МКБ - 10	Проценти	Вкупно		до 7 г.		7 - 9 г.		10 - 14 г.		15 - 19 г.		20 - 24 г.		
			м+ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж		
2	3			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100,00	222603	109406	113197	0	0	29131	26101	37082	34266	27073	30116	16120	22714
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	81,79	182073	88783	93290	0	0	23224	21393	28892	27593	22769	25436	13898	18868
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	23,14	51515	25730	25785	0	0	7728	7320	9062	8667	6295	6400	2645	3398
Акутен ларингит и трахеит	J04	3,13	6966	3580	3386	0	0	1195	963	1322	1067	709	820	354	536
Други акутни горнореспираторни инфекции	J00-J01, J05-J06	6,63	14765	7220	7545	0	0	1857	1875	2410	2352	2034	2087	919	1231
Инфлуенца	J10-J11	0,39	877	455	422	0	0	123	83	140	152	138	136	54	51
Пневмонија	J12-J18	0,48	1061	527	534	0	0	183	156	156	166	117	127	71	85
Акутен бронхит и акутен бронхиолит	J20-J21	3,98	8859	4666	4193	0	0	1629	1297	1585	1313	954	912	498	671
Хроничен синусит	J32	0,18	392	187	205	0	0	21	21	51	45	57	64	58	75
Други болести на носот и на назалните синуси	J30-J31, J33-J34	2,31	5144	2726	2418	0	0	645	466	925	735	693	709	463	508
Хронична болест на тонзилите и аденоидите	J35	0,40	884	489	395	0	0	219	170	158	102	62	70	50	53
Други болести на горно респираторниот тракт	J36-J39	0,04	92	56	36	0	0	11	4	13	6	10	9	22	17
Бронхит, емфизем и други хронични опструктивни пулмонални болести	J40-J44	0,48	1058	618	440	0	0	221	134	214	92	106	100	77	114
Астма	J45-J46	0,53	1172	707	465	0	0	181	104	272	140	158	133	96	88
Бронхиектазија	J47	0,00	7	2	5	0	0	1	0	1	1	0	2	0	2
Други болести на респираторниот систем	J22, J60-J99	0,15	332	199	133	0	0	29	15	32	28	96	45	42	45
СУБТОТАЛ - ГЛАВА X	J00-J99	41,83	93124	47162	45962	0	0	14043	12608	16341	14866	11429	11614	5349	6874

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Табела 24. Процентуално учество на најчести заболувања во дејноста здравствена заштита на училишни деца и младина на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година, болести на кожата и поткожното ткиво

Заболувања и состојби	шифра по МКБ - 10	Проценти	Вкупно		до 7 г.		7 - 9 г.		10 - 14 г.		15 - 19 г.		20 - 24 г.		
			м+ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж				
2	3			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100,00	222603	109406	113197	0	0	29131	26101	37082	34266	27073	30116	16120	22714
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	81,79	182073	88783	93290	0	0	23224	21393	28892	27593	22769	25436	13898	18868
Инфекции на кожата ина поткожното ткиво	L00-L08	0,85	1889	942	947	0	0	180	174	217	220	252	284	293	269
Дерматит и егзем	L20-L30	2,84	6321	2753	3568	0	0	745	825	831	918	662	985	515	840
Псоријаза	L40	0,09	195	69	126	0	0	14	22	23	22	17	49	15	33
Уртикарија	L50	0,70	1557	684	873	0	0	188	188	205	227	177	267	114	191
Заболувања на кожните додатоци	L60-L75	0,83	1846	758	1088	0	0	33	62	127	218	393	456	205	352
Други болести на кожата ина поткожното ткиво	L10-L14, L41-L45, L51-L59, L80-L99	0,73	1635	694	941	0	0	60	92	167	212	258	324	209	313
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XII	L00-L99	6,04	13443	5900	7543	0	0	1220	1363	1570	1817	1759	2365	1351	1998

Извор: ЦЈЗ – Скопје

На трето место се болестите на дигестивниот систем со најзастапено заболување – други болести на цревата и перитонеумот, со учество од 2,2% со најзасегната возрастна група од 15-19 години. Со минимална застапеност следат заболувањата - гастрит и дуоденит (0,85%) и - други болести на езофагусот (0,62%).

Табела 25: Процентуално учество на најчести заболувања во дејноста здравствена заштита на училишни деца и младина на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година, болести на дигестивниот систем

Заболувања и состојби	шифра по МКБ - 10	Проценти	Вкупно	Вкупно		до 7 г.		7 - 9 г.		10 - 14 г.		15 - 19 г.		20 - 24 г.	
				м+ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	
2	3			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100,00	222603	109406	113197	0	0	29131	26101	37082	34266	27073	30116	16120	22714
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	81,79	182073	88783	93290	0	0	23224	21393	28892	27593	22769	25436	13898	18868
Дентален кариес	K02	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Други заболувања на забите и на потпорните структури	K00-K01,K03- K08	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Други болести на усната празнина, на плунковите жлезди и вилиците	K09-K14	0,00	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Гастричен и дуоденален улкус	K25-K27	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Гастрит и дуоденит	K29	0,85	1885	680	1205	0	0	27	41	116	170	261	483	276	511
Други болести на езофагусот, желудникот и дуоденумот	K20-K23,K28, K30-K31	0,62	1381	645	736	0	0	148	152	156	191	177	201	164	192
Болести на апендиксот	K35-K38	0,08	169	78	91	0	0	19	14	26	34	23	24	10	19
Ингвинална хернија	K40	0,08	181	141	40	0	0	23	17	27	11	40	4	51	8
Друга хернија	K41-K46	0,01	20	11	9	0	0	1	3	1	1	4	1	5	4
Кронова болест и улцеративен колит	K50-K51	0,04	79	44	35	0	0	0	4	0	5	18	15	26	11
Паралитичен илеус и цревна опструкција без хернија	K56	0,00	9	2	7	0	0	0	0	2	0	0	1	0	6
Дивертикуларна болест на цревото	K57	0,00	11	7	4	0	0	2	1	3	1	2	2	0	0
Други болести на цревата и перитонеумот	K52-K55,K58- K67	2,22	4949	2681	2268	0	0	526	474	842	661	942	742	371	391
Алкохолна болест на црниот дроб	K70	0,02	37	25	12	0	0	3	3	8	1	7	5	7	3
Други болести на црниот дроб	K71-K77	0,05	105	71	34	0	0	6	1	14	18	20	5	31	10
Холелитијаза и холецистит	K80-K81	0,02	55	9	46	0	0	0	1	0	5	3	11	6	29
Аутен панкреатит и други болести на панкреасот	K85-K86	0,03	63	30	33	0	0	2	5	10	22	7	4	11	2
Други болести на дигестивниот систем	K82-K83,K87- K93	0,03	73	36	37	0	0	4	1	17	6	10	22	5	8
СУБТОТАЛ - ГЛАВА XI	K00-K93	4,05	9018	4460	4558	0	0	761	717	1222	1127	1514	1520	963	1194

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Табела 26. Амбулантно – поликлинички морбидитет во дејноста стоматологија по општини и пол, во Скопскиот регион за 2018 година

Општини	Вкупно Мажи	Вкупно Жени	Вкупно м+ж
Аеродром	11771	12178	23949
Бутел	2824	3374	6198
Чаир	15889	18025	33914
Центар	56639	61286	117925
Г.Баба	10662	10768	21430
Г.Петров	8571	9010	17581
К.Вода	10049	11439	21488
Карпош	25545	24454	49999
Ш.Оризари	6036	6025	12061
Сарај	592	752	1344
Илинден	712	675	1387
Сопиште	398	405	803
Студеничани	1306	1492	2798
Зелениково	193	201	394
Чучер Сандево	0	0	0
Петровец	667	749	1416
Арачиново	0	0	0
Вкупно	151854	160833	312687

Извор: ЦЈЗ – Скопје

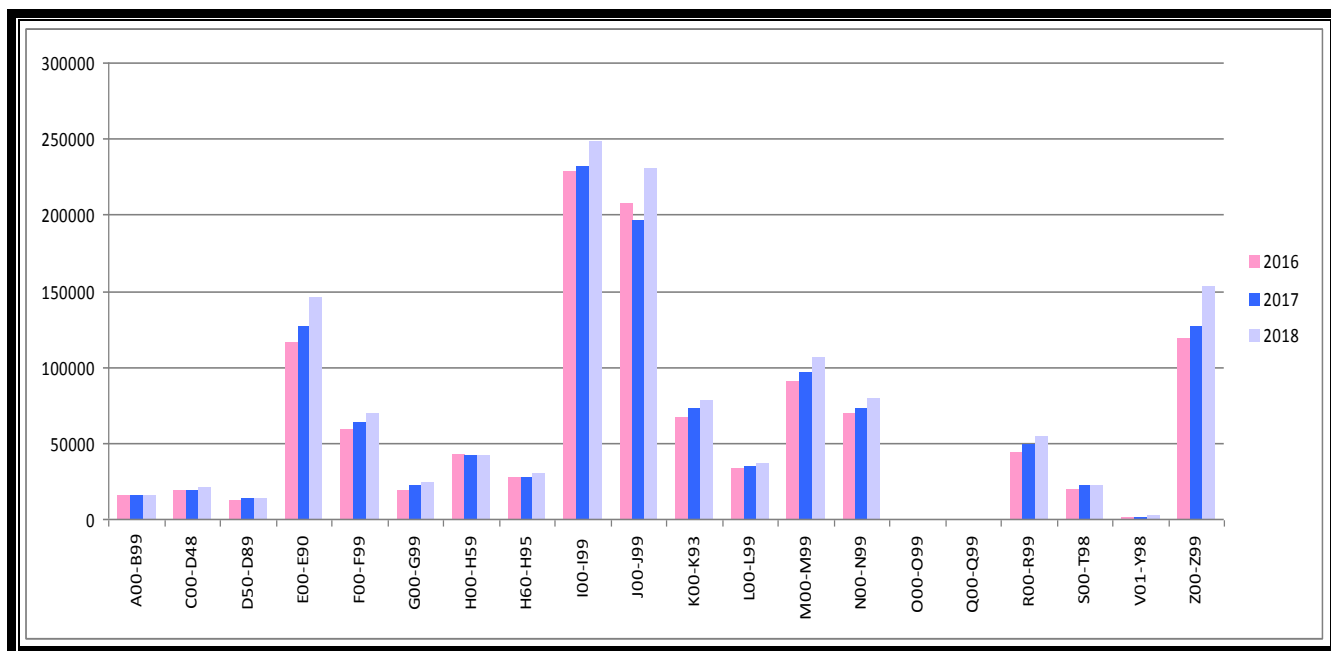
На Табела 26 прикажан е амбулантно-поликлиничкиот морбидитет во стоматолошката здравствена заштита по општини. Најголем број на утврдени заболувања има во општините Центар, Карпош и Чаир.

Табела 28. Процентуално учество на најчести заболувања во дејноста стоматологија на подрачјето на Скопскиот регион за 2018 година

Заболувања - состојби	шифра по МКБ - 10	%	м		ж		м		ж		м		ж		м		ж		м		ж		м		ж		м		ж		м		ж	
			м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Вкупно (1 - 32)	A00 - Z99	100,00	312687	151854	160833	2627	2155	5308	5493	8247	9018	12413	13623	12169	13122	13608	14485	10689	11278	9513	10581	13735	16161	19036	20359	16676	17280	13422	13767	9600	9588	4811	3913	
Вкупно (1 - 25)	A00 - S09	78,32	244901	118725	126176	1550	1505	4022	3937	6614	7203	9763	11005	9791	10699	10951	11671	8449	9010	7771	8590	11074	13073	14936	15965	12794	13102	10207	10282	7187	7215	3616	2919	
Усната празнина и плунковите жлезди	C00 - C08	0,04	121	62	59	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	2	9	15	17	17	20	16	12	8	
Заболувања во развојот и никнување на забите	K00	4,36	13648	6433	7215	85	74	239	189	287	317	346	369	196	247	187	245	166	181	164	173	175	204	262	288	642	855	1393	1701	1470	1604	821	768	
Набрани или заглавни заби	K01	1,29	4039	1993	2046	127	87	161	138	241	184	335	336	353	386	363	392	76	88	46	32	37	91	60	104	51	68	70	72	44	49	29	19	
Дентален кармес	K02	27,30	85374	40894	44480	570	594	1291	1303	2060	2190	2965	3468	3641	3982	4103	4575	3064	3393	2669	2964	4165	5126	6101	6788	4764	4788	2987	2997	1742	1769	772	543	
Други болести на цврстите ткива на забите	K03	3,42	10693	5422	5271	26	12	168	137	250	196	334	370	478	436	505	483	405	438	368	407	580	615	846	697	632	623	386	433	284	299	160	125	
Болести на пупката и периапикалните ткива	K04	16,62	51982	25795	26187	273	243	993	852	1206	1340	1344	1472	1872	1964	2578	2258	1761	1723	1443	1632	2501	3032	3745	3944	3113	3190	2438	2346	1730	1506	798	685	
Акутен и хроничен гингивит и периодонтитоза	K05.0, K05.1, K05.4-K05.6	5,55	17366	8369	8997	18	32	96	100	184	197	310	385	573	745	746	859	752	810	743	873	975	1178	1226	1251	1127	1112	880	820	494	455	245	180	
Акутен и хроничен периодонтит	K05.2, K05.3	3,40	10623	5238	5385	72	41	45	30	59	67	99	135	277	278	437	520	441	402	532	557	565	691	678	774	739	745	636	550	426	405	232	190	
Други заболувања на гингивата и на беззабот алвеоларен гребен	K06	1,40	4388	2205	2183	0	6	11	4	30	36	57	63	50	65	50	95	86	95	258	228	317	323	352	332	303	293	271	273	245	210	175	160	
Дентофацијални аномалии (вклучувајќи малоклузија)	K07	6,99	21867	10002	11865	248	299	889	1035	1983	2316	3350	3744	4666	1733	760	986	408	615	292	410	358	436	103	176	66	60	36	24	29	24	14	7	
Други заболувања и состојба на забите и потпорните структури	K08	2,59	8085	4056	4029	9	19	32	65	208	267	275	306	352	280	343	305	310	310	307	343	388	389	507	541	403	386	373	396	327	279	222	143	
Чисти на оралната регија неklasифицирани на друго место	K09	0,96	3016	1319	1697	1	0	2	7	4	7	6	11	88	109	129	152	152	166	167	170	162	167	149	161	152	145	139	144	142	450	26	8	
Други болести на вилиците	K10	0,94	2937	1493	1444	4	1	9	3	8	3	10	30	11	24	150	184	195	174	216	217	210	187	220	220	205	193	173	173	68	23	14	12	
Болести на плунковите жлезди	K11	0,90	2816	1439	1377	18	10	10	14	18	10	59	53	68	67	160	183	195	191	198	179	172	168	183	177	171	176	118	124	50	15	19	10	
Стоматит и средни лезии	K12	0,99	3101	1490	1611	12	13	7	3	10	4	56	57	140	167	181	207	198	200	127	185	202	193	195	232	193	208	108	79	39	45	22	18	
Други болести на усната и на оралната мукоза	K13	0,63	1976	998	978	8	6	3	5	12	8	116	103	120	111	125	127	125	123	125	110	116	126	126	126	75	87	21	21	16	15	10	10	
Болести на јазикот	K14	0,46	1444	753	691	0	0	0	0	0	2	68	66	73	79	84	73	88	73	80	73	102	82	92	82	76	84	68	52	12	15	10	10	
Други заболувања на усната и усната празнина	A69, B00.1, B00.2, B37.0, L00-L01, L10-L13	0,12	366	187	179	29	27	25	21	13	9	2	6	7	6	17	9	2	1	2	5	12	16	23	22	17	28	24	16	9	10	5	3	
Други конгенитални малформации на лицето и вратот	Q18.4, Q18.5, Q18.6, Q18.7	0,00	11	7	4	4	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Расцелено непце	Q35	0,02	47	23	24	8	7	2	7	3	0	1	3	0	5	6	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Расцелена усна	Q36	0,01	19	12	7	6	5	5	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Расцелено непце и расцелена усна	Q37	0,00	10	6	4	6	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Други конгенитални малформации на јазикот, усната и фаринкот	Q38	0,01	26	17	9	8	4	4	2	3	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
Фрактуре на вилиците и забите	S02.4-S02.7, S03.2, S03.3, S04, S07, S09	0,22	696	368	328	5	7	11	7	22	26	22	26	14	9	22	15	14	19	27	27	24	43	51	42	48	35	54	36	34	23	20	13	
Други повреди	S02.8-S02.9	0,08	250	144	106	13	11	18	14	12	19	7	2	12	6	5	2	10	8	7	5	11	5	12	6	6	11	15	8	6	3	10	6	
Транспортни несреќи по сувоземен пат	V01-V89	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Други надворешни причини за случајни повреди	W00-X39, X40-X59	0,00	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Немерно самовредување	X60-X84	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Обид за нанување на телесна повреда	X85-Y09	0,00	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
Компликации од медицинска и хирушка нега	Y40-Y84	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Секвени од надворешни причини за морбидитет	Y85-Y89	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Дополнителни фактори во врска со причините за морбидитет	Y90-Y98	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Сите други надворешни причини	Y90-Y99, Y10-Y34, Y35-Y36	0,00	9	4	5	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	
Забен преглед	Z01.2	15,74	49203	24346	24857	696	438	982	1047	1193	1289	2056	2050	1774	1770	1916	2125	1524	1613	1441	1639	2047	2361	3039	3045	2874	2968	2273	2213	1695	1567	836	732	
Специјален скрининг преглед за дентално заболување	Z13.8	0,01	26	14	12	0	0	0	0	1	0	4	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	5	3	0	3	1	0	2	1	2	
Местење и нагдување на дентална протетска направа	Z46.3	1,87	5841	2523	3318	31	25	41	27	56	32	38	16	143	245	233	206	192	217	183	234	304	366	427	562	236	440	273	602	256	296	110	50	
Местење и нагдување на ортодонтска направа	Z46.4	1,54	4820	2448	2372	346	187	248	476	344	455	496	461	345	280</																			

Табела 28 ги прикажува утврдените заболувања и состојби во стоматолошката служба според полова и возрасна дистрибуција во Скопскиот регион, годишен извештај 2018. Најчесто утврдено заболување е денталниот кариес со застапеност од 27,3% во вкупниот број на утврдени заболувања и состојби (A00-Z99). Најмногу е застапен кај возраста од 35-44 години, повеќе кај жените. Потоа следуваат болести на пулпата и периапикалните ткива, со застапеност од 16,6% .

Графикон 6. Утврдени заболувања во дејноста по општа медицина на подрачјето на Скопскиот регион од 2016- 2018 година

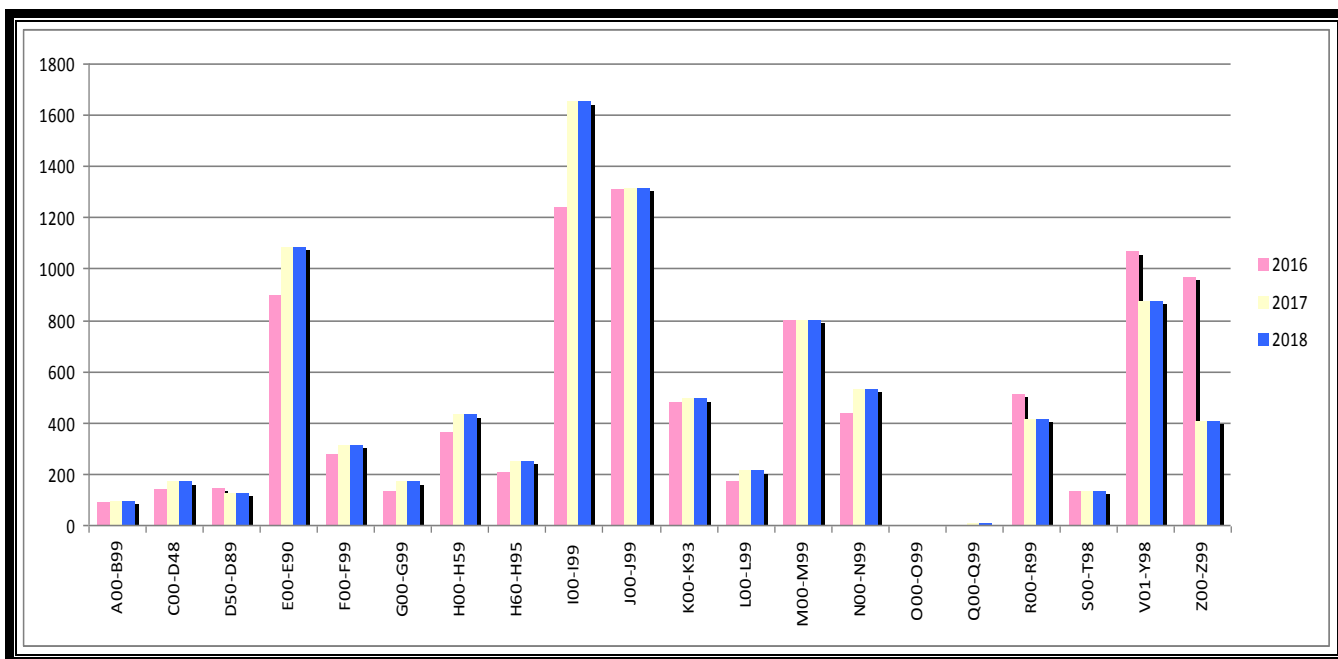
Извор: ЦЈЗ – Скопје

	A00-B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	O00-O99	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98	Z00-Z99
2016	15099	18719	12890	116137	58822	18842	42671	27447	228411	207639	65926	33730	89859	69083	443	515	43833	20221	1342	117825
2017	15383	18761	13053	126648	63499	21387	41825	27472	231809	196680	72855	34640	96152	72621	337	512	48527	21811	1389	127152
2018	15862	20384	13387	145500	69762	23595	41250	29919	248154	230612	78132	36653	105894	78655	413	406	54296	22199	1828	152719

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Во текот на анализираниот период од 2016-2018 година во дејноста општа медицина регистриран е пораст на морбидитетот во сите субтотали. Ова оди во прилог на растечкиот тренд на општата стапка на морбидитет од 2013 година. Сигнификантен пример на пораст има во групата на ендокрини (20,1%), респираторни (10%) и кардиоваскуларни заболувања (8%).

Графикон 7. Утврдени заболувања во дејноста медицина на труд на подрачјето на Скопскиот регион од 2016- 2018 година

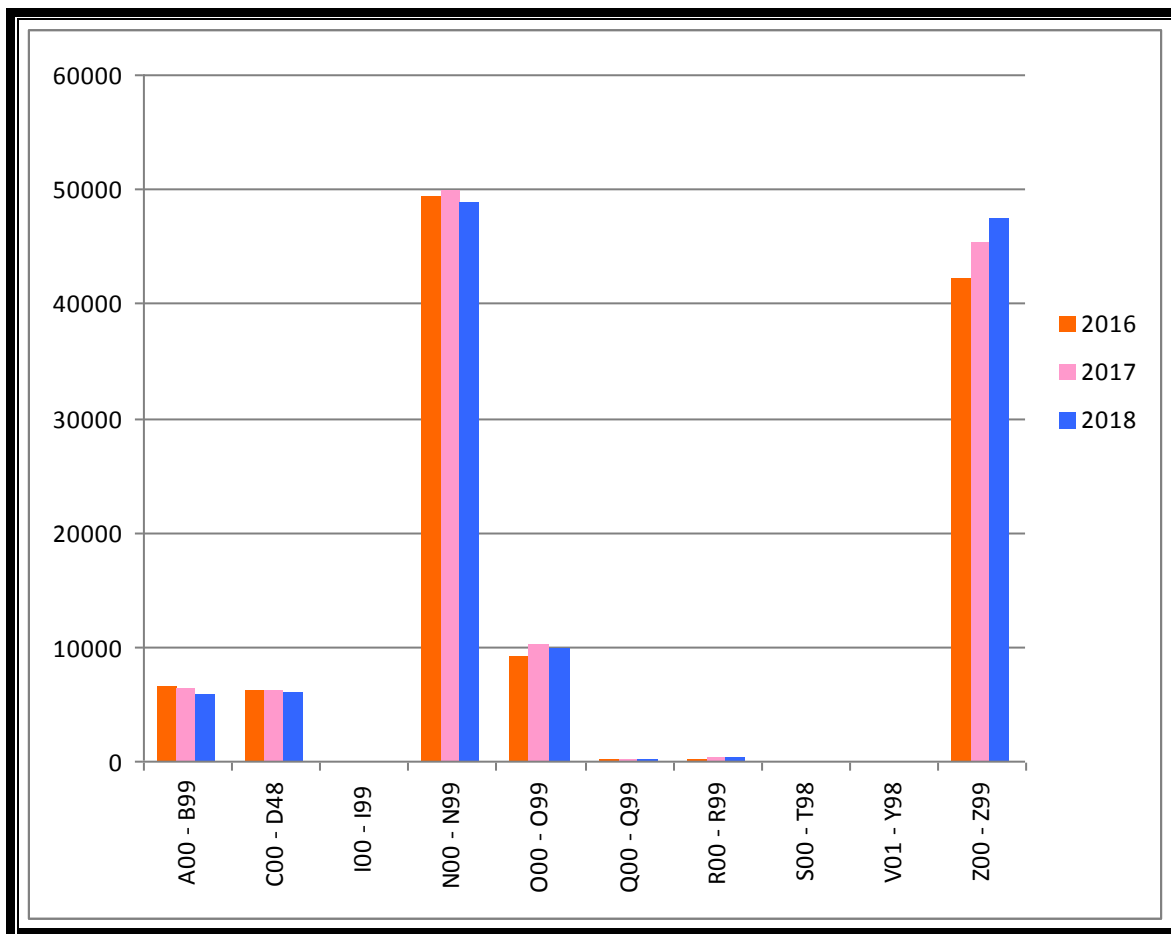
Извор: ЦЈЗ – Скопје

	A00-B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	O00-O99	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98	Z00-Z99
2016	89	134	141	897	274	130	363	208	1241	1311	480	171	798	439	1	3	508	130	1067	963
2017	95	168	123	1082	314	169	432	247	1652	1314	489	209	800	532	1	5	411	129	874	403
2018	95	168	123	1082	314	169	432	247	1652	1314	489	209	800	532	1	5	411	129	874	403

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Во изминатите три години утврдениот морбидитет во дејноста на медицина на труд ја рефлектира транзицијата на овие ординации во ординации по општа медицина на што укажува и малиот број на посети во истите.

Графикон 8. Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на жени на подрачјето на Скопскиот регион од 2016- 2018 година

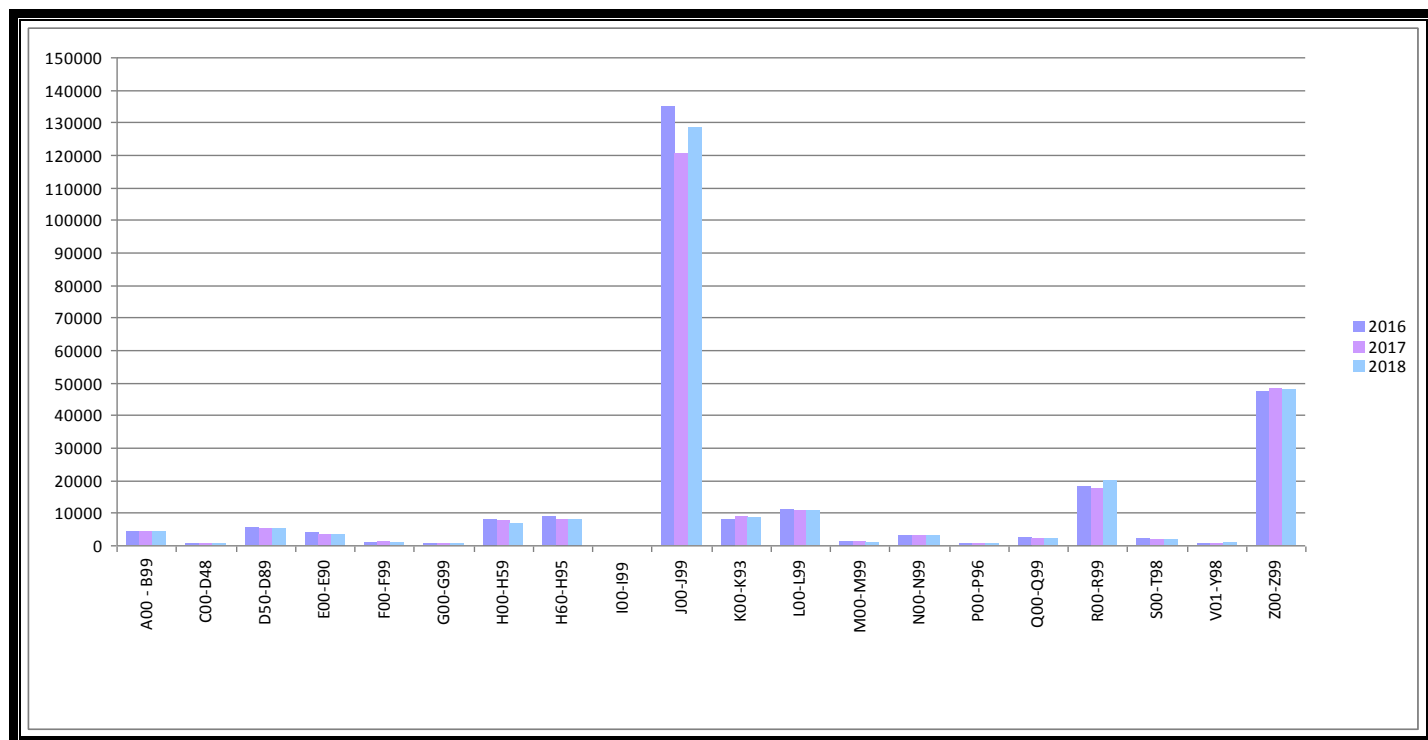
Извор: ЦЈЗ – Скопје

	A00 - B99	C00 - D48	I00 - I99	N00 - N99	O00 - O99	Q00 - Q99	R00 - R99	S00 - T98	V01 - Y98	Z00 - Z99
2016	6536	6085	55	49298	9107	104	212	4	1	42108
2017	6226	6186	78	49939	10071	94	278	10	0	45254
2018	5757	5929	33	48818	9870	92	281	31	0	47457

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Во дејноста здравствена заштита на жените за периодот од изминатите три години значаен пораст е евидентиран во групата на - Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствените служби (Z00-Z99). Порастот од 11,3% за анализираниот период може да се должи на зголемената свесност на жените за превентивни прегледи и превземените скрининг мерки од страна на здравствените професионалци.

Графикон 9. Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на деца на подрачјето на Скопскиот регион од 2016- 2018 година

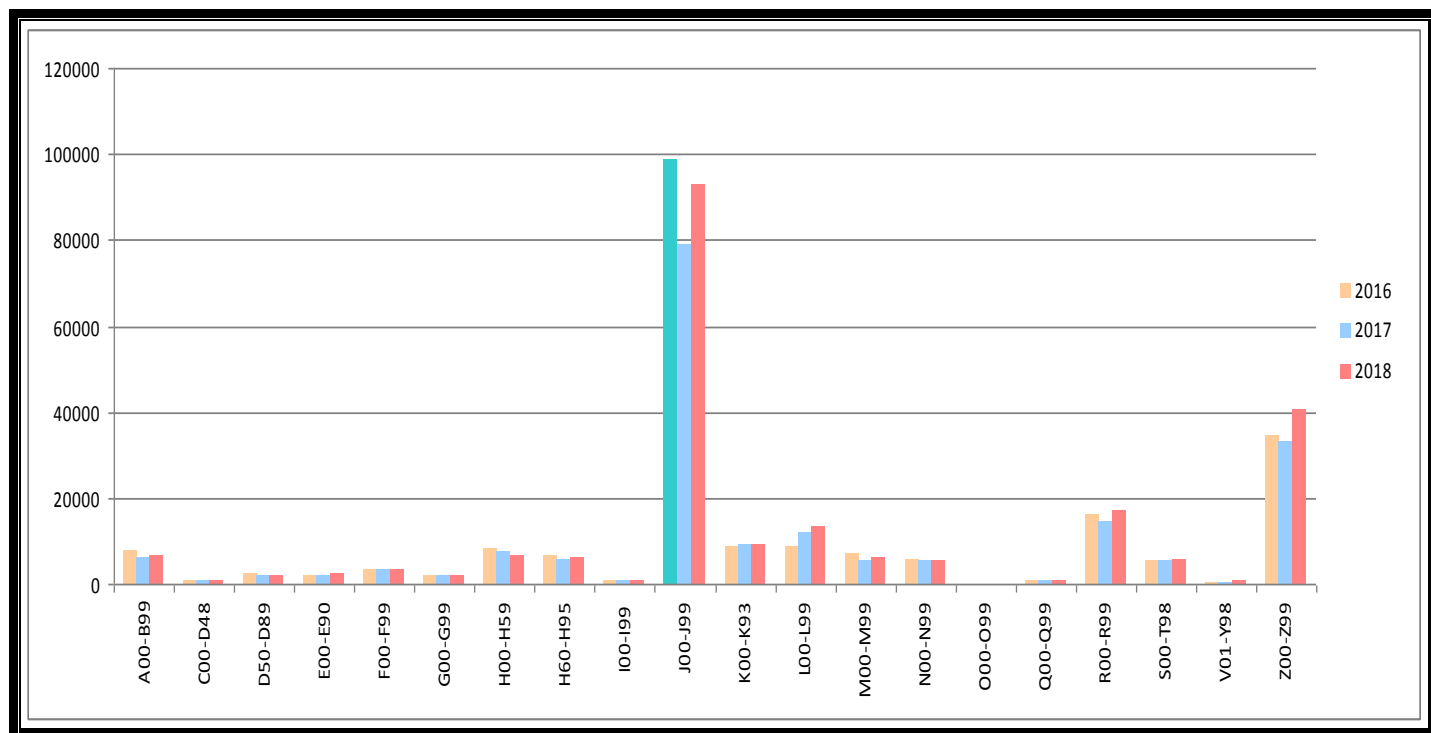
Извор: ЦЈЗ – Скопје

	A00 - B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	P00-P96	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98	Z00-Z99
2016	4334	341	5330	3847	1032	622	7895	8758	74	134734	7876	10864	1361	3142	244	2429	18349	2127	556	47351
2017	4331	232	5148	3511	1100	450	7790	7994	75	120418	8840	10589	1059	3071	233	2183	17342	1800	461	48070
2018	4399	233	4995	3570	1020	427	6795	7943	85	128277	8524	10684	1017	3013	286	2096	19966	1891	785	47858

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Во здравствената заштита на децата од 0-6 години во изминатиот анализиран период забележано е зголемување во групата на - Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди, неklasифицирани на друго место (R00-R99). Порастот од 29,2% може да укаже на поголема здравствена информираност на населението, но и на фактот дека во овие ординации во кои работат поголем број општи лекари, најчесто се поставува работна дијагноза која треба да се потврди на повисоко ниво или со друг тип на дијагностички процедури.

Графикон 10. Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на училишни деца и младиња, на подрачјето на Скопскиот регион, од 2016- 2018 година

Извор: ЦЈЗ – Скопје

	A00-B99	C00-D48	D50-D89	E00-E90	F00-F99	G00-G99	H00-H59	H60-H95	I00-I99	J00-J99	K00-K93	L00-L99	M00-M99	N00-N99	O00-O99	Q00-Q99	R00-R99	S00-T98	V01-Y98	Z00-Z99
2016	7703	834	2375	2242	3176	2009	8390	6575	996	98732	8784	8784	6920	5929	48	787	16297	5487	508	34531
2017	6051	819	2187	2047	3289	2086	7272	5944	990	78997	9059	12071	5555	5479	41	689	14736	5257	471	33157
2018	6639	814	2180	2387	3372	2196	6636	6216	951	93124	9018	13443	6209	5391	53	775	16925	5744	708	40530

Извор: ЦЈЗ – Скопје

Кај училишните деца и младиња трендот на заболувања и состојби од групата (Z00-Z99) и (R00-R99) во анализираниот период е сличен како кај децата од 0-6 години. Една од причините за оваа состојба може да биде и затворањето на ординаците од овој тип и превземањето на оваа група население кај матичните лекари.

5. Заклучоци

Од Анализата на амбулантно-поликлиничкиот морбидитет на населението од Скопскиот регион за 2018 година можат да се извлечат следните заклучоци:

■ Скопскиот регион има разгранета и организирана мрежа за примарна здравствена заштита, достапна за сите жители кои живеат во урбаното и руралното подрачје на Скопскиот регион. Во ординациите по општа медицина во 2018 година во Скопскиот регион се остварени 6066 посети по лекар, а дневниот просек по лекар за оваа година изнесувал 25,2 посети. Секое лице остварило 2 посети на годишно ниво.

■ Во дејноста општа медицина најчеста по застапеност е групата на болести на циркулаторниот систем со учество од 18,1% со преобладација на женскиот пол. На второ место се респираторните заболувања со застапеност 16,8%. Следуваат болестите на групата ендокрини, нутритивни и метаболни заболувања со учество од 10,6% во вкупно регистрираните заболувања и состојби (A00-Z99). Евидентен пораст на трендот за анализираниот тригодишен период има во групата на ендокрини заболувања кај возрасното население. Овој заклучок укажува на потребата од поголема активност во полето на превенција, дијагностика и лекување на овој тип на заболувања.

■ Дејноста медицина на труд поради идентичната структура и дистрибуција како во дејноста општа медицина и поради малиот број на ординации нема сигнификантно значење во регистрираниот морбидитет. Овој тип на здравствени установи како поединечни ординации речиси и не функционираат самостојно. Тие влегоа во состав на Поликлиниките на примарно ниво со зголемена активност во полето на специјализирана превентивна заштита т.е систематски прегледи на работници.

■ Според бројот на регистрирани заболувања и состојби (A00-Z99), утврдениот морбидитет кај жените покажува најголема застапеност на болестите на генитоуринарниот систем со учество од 41%. Болестите на бременоста, породување и пуерпериумот учествуваат со 8,3% . Постои тренд на зголемување во полето на здравствената свест и информираност на жените во репродуктивниот период.

■ **Малите деца од 0-6 години** во 2018 година најчесто боледувале од респираторни заболувања. Во сите општини на Скопскиот регион доминантни се болестите на респираторниот систем (околу 50% од вкупно регистрираните заболувања и состојби A00-Z99).

■ Кај **училишните деца и младина** во сите општини на Скопскиот регион доминантни се респираторните заболувања .

■ Во **стоматолошката здравствена состојба** најчесто утврдено заболување е денталниот кариес со застапеност од 27,3% во вкупниот број на утврдени заболувања и состојби (A00-Z99). Најмногу е застапен кај возраста од 35-44 години, повеќе кај жените. Потоа следуваат болести на пулпата и периапикалните ткива, со застапеност од 16,6%.

■ Покрај големиот напредок во кодирањето на дијагнозите по МКБ 10, сеуште постои висок удел на субтоталите R00-R99 (Симптоми, знаци и лабораториски наоди неklasифицирани на друго место) и Z00-Z99 (Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствените служби).

6. Предизвици

Примарната здравствена заштита е централна во обезбедувањето на висококвалитетна универзална здравствена покриеност. Трите меѓусебно поврзани столбови на примарната здравствена заштита се: засегнати луѓе и ангажирани заедници, мултисекторско дејствување за здравје, здравствени услуги чиј приоритет е испорака на висококвалитетна примарна здравствена заштита и есенцијални јавно-здравствени функции. Квалитетот не се случува спонтано. Вградување култура на квалитет во примарната здравствена заштита лежи во основата на одржливото подобрување на заштита.

Предизвиците за подобрување на квалитетот на примарната здравствена заштита во светот се значителни. Шест од нив се истакнуваат.

Прво, често постои недоразбирање за тоа што значи квалитетот и како методите за подобрување на квалитетот може да се применат во примарната здравствена заштита за подобрување на перформансите на здравствениот систем и здравствените резултати.

Второ, тимовите за примарна здравствена заштита често се игнорираат при поставување на национални насоки.

Трето, напорите за мерење индикатори на ниво на примарна здравствена заштита немаат доволно добар фидбек.

Четврто, напорите за подобрување на квалитетот на ниво на примарна здравствена заштита не се доволно интегрирани во целокупната здравствена услуга.

Петто, иницијативите често се сметаат за проекти кои се временски ограничени и не се вградени во рамките на одржлив и долгорочен пристап за развивање на квалитетот на примарната здравствена заштита.

Конечно, интервенциите базирани на докази кои се усвоени не се контекстуално релевантни; Исто така, многу често, решенијата за подобрување на примарната здравствена заштита, кои се развиени на глобално ниво создаваат предизвици за примарната здравствена заштита на локално ниво.

Во време кога се соочуваме со сè поголем број здравствени предизвици, вклучувајќи ги епидемијата на мали сипаници и ниски стапки на имунизација кај децата, субоптималното здравје на мајките и децата и зголемениот товар на незаразните болести, како што се кардиоваскуларните заболувања и дијабетесот, кои често се влошуваат поради нездравите избори за животниот стил, правилно имплементиран пристап на ПЗЗ ќе не заштити од многу од овие здравствени предизвици и ќе ја врати рамнотежата на здравствената заштита, ставајќи ги семејствата и заедниците во центарот на здравствениот систем. Во моментот, ПЗЗ има мало влијание врз целокупната национална здравствена

политика. Услугите на ПЗЗ се фрагментирани и расфрлани помеѓу давателите на здравствени и социјални услуги на различни нивоа, зголемувајќи го притисокот врз секундарната и терциерната заштита. Повеќе од една третина од сите расходи за здравствена заштита се исплаќаат преку плаќање џебни исплати.

СЗО го поддржа Министерството за здравство во изготвувањето на патоказ за ПЗЗ за 2020-2030, преку обезбедување на техничка експертиза за проценка и планирање медицина базирана на докази, размена на добри практики, анализа на податоци и градење на локални капацитети. Формулацијата на патоказот се базираше на консултативен процес. Серија консултации со национални експерти и разни сектори ја даде можноста Министерството за здравство да ја претстави својата визија и планови и да добие повратни информации од учесниците.

За да се управува здравствениот систем кон подобри перформанси, врз основа на интегриран пристап кон ПЗЗ, фокусиран на индивидуи, патоказот предлага справување со 4 главни области:

■ Зајакнување на заедниците и ангажирање на пациентите: преку прилагодување на услугите на здравствените потреби на населението низ широк континуум на грижа и поврзување со социјална поддршка; преку поддршка на развојот на здравствената едукација на пациентот, грижата за домашна нега и самоменаџирање на пациентот.

■ Реорганизирање на испорака на услуги и даватели на услуги: преку дефинирање на региони и зони на ПЗЗ, за подобра одговорност на давателите на услуги за нивните заедници, и со оглед на големината, оддалеченоста и културните аспекти; како и дефинирање на улогите и одговорностите на давателите на услуги и обемот на практиката, вклучувајќи ги и медицинските сестри.

■ Подобрување на квалитетот во ПЗЗ: со фокусирање на развојот на клинички вештини преку континуирано здравствено образование.

■ Посилни и постратешки финансиски стимулации за давателите на здравствени услуги: преку усогласување на стимулациите со редефинираниот обем на нивната работа во сите области (превентивни, куративни и рехабилитативни практики).

7. Користена литература

1. <http://www.euro.who.int/en/health-topics/Health-systems/primary-health-care/primary-healthcare/questions-and-answers-understanding-primary-health-care>
2. www.euro.who.int/.../revitalizing-primary-health-care-for-the-21st-century.
Astana declaration on primary health care: from Alma-Ata towards universal health coverage and the Sustainable Development Goals [DRAFT]. World Health Organization, 2018
http://www.who.int/primary-health/conference-phc/DRAFT_Declaration_on_Primary_Health_Care_28_June_2018.pdf, accessed 24 September 2018
3. <http://www.euro.who.int/en/countries/north-macedonia/news/news/2019/2/first-ever-national-health-forum-in-north-macedonia-looks-to-revitalize-primary-health-care>
4. <http://www.zdravlje.org.rs/>, пристапено на 28.06.2019
5. http://www.stampar.hr/sites/default/files/Publikacije/2018/file/ajax/field_image/und/0/form-Vo4vcAAMgiGk4FP0-LaD1nZ25SYuuWCZjTcVAT1CiZw/znanstveno-sttisticki_ljetopis_grada_zagreba_2017_web.pdf
6. <https://ec.europa.eu/eurostat/371>